

491.99-8

W-44

Unquayate

Numiste Supplète pte 1/2

1915

491.99-8
12-44

11005-10

428
7-ԱԶ

Ղ. ԱՂԱՅԵԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶԻԻ

144

ՊԱՏԿԵՐԱԴՈՐ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ

ԵՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

32-րդ տպագրութիւն

ՄԵՄԵՐԻ ԵՒ ՓՈԳՐԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՄԵԾԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՐԻ ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՑԻՉ

նորմալի սեփական եւ փոխադրած յօդածների արտատպելու
իրաւունքը վերապահում է:

ԹԻՖԼԻՍ

Էլեկտրաշարժ տպարան «ԷՊՕԽԱ» Մուգ. պեր. № 8.
1915

06 FEB 2013

ՀԱՅ
ՔՍ-Բ

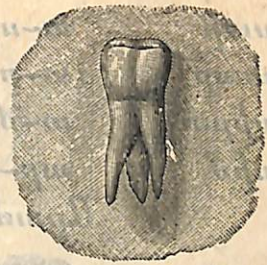
ՀԱՅ
ՔՍ-Բ

ՀԱՅ
ՔՍ-Բ

ՀԱՅ
ՔՍ-Բ

ա-տամ

ա-տամ

մատ

մատ | տատ | տամ | ա-տամ

շիշ

շիշ
իմ
մի
միշտ

շատ
մատ
տատ
տաշտ

մա-տիտ
շա-մամ
տա-տի
ա-տամ

մի շիշ
մի տաշտ
մի շա-մամ
մի մա-տիտ

սար

սար, սար, սար սար.

սար, սար, սար սար.

սար	ա-սա	Մա-սիս	Ա-րա-րատ
տար	ա-րա	Ա-րամ	Մաս-տա-րա
սիրտ	ա-միս	Ար-շամ	Ա-մա-րաս
սիմ	ար-մատ	Շա-միր	Աս-տա-րա

Արամ, արի մի մատիտ տամ:

տ ու ն

տուն շուն մուր նուշ տուր
Ա-րամ, ու-րի-շի նս-տա-րա-նին մի նս-տիր:
Ա-սա-տուր, ա-րի շուտ-շուտ ա-սա—
Տուրասա—տուրասա—տուրասատուր

Արամ, ուրիշի նստարանին մի նստիր:
Շամիրամ, մի սիրուն նստարան ունի:
Աստուր, արի շուտ-շուտ ստա:

կատու մ ու կր

կա-տու կը-տակ կը-րակ կը-տամ ընկ-նիմ
Մա-կար Ար-շակ Կամ-սար Նու-նիկ Շու-շիկ

Շամիրամ, արի շուտ-շուտ ստա
Ուշի - Ուշական—Մաստարա
Կամսարի կրակին կասկարա

է շ

է էս էն էի էր էին էիր ասէի ասէիր ուտէի
կու-տէր կա-սէր կը-տա-նէր կը-մա-նէր Ար-միկ
է-մին է-միր Սու-րէն Ար-սէն Կա-րէն

Մ Ի Ն Ա Ս Ի Է Շ Ը

Մինասի էշը մանում է
էմինի արտը: Էմինը ա-
սում է.

— Է... իշատէր Մինաս,
իշատէր Մինաս... էշդ
արտըս ուտում է.

Մինասն իմանում է,

սուս է անում: Էմինը
կըրկնում է իրանը, Մի-
նասը սուս է: Էմինն ա-
սում է.

— Էշ, էշ, արտս Մի-
նասն է ուտում, արի սը-
լան տար տոն արա:

միջուսի էշը

միջուսի էշը միջուս է Եմինի արտը:
Եմինը ստում է. — Է... իշատէր միջուս, իշա-
րէր միջուս... Եյն արտն ուտում է...

միջուսն իմանում է, սուս է անում:
Եմինը կրկնում է իրանը, միջուսը սուս է
Եմինն ստում է. — Էշ, էշ, արտս միջուսն է
ուտում, արի արտն արա:

ա է ը ու կ մ ն շ ս տ ր
Ա է Ը ՈՒ Կ Մ Ն Շ Ս Տ Ր

եզներ

մեր կեր սագ կազ ես եմ եկ մեզ ա-զի գի-զի
Նա-զիկ եզ-նիկ Ա-զատ

Արամս ու Արզումանը ընկերներ են.
Նազիկը երկար ու շէկ մազեր ունի:

ԱՐ-ԶՈՒ-ՄԱ-ՆԻ ԵԶԸ

Արզումանը մի եզն ու-
նէր՝ անունը Կարմիր:
Կարմրին շատ էին սի-
րում Արզումանի տանը

ու նրան կերակրում էին
շուա շուտ: Նրա մազե-
րը կարմիր էին ու սի-
րուն:

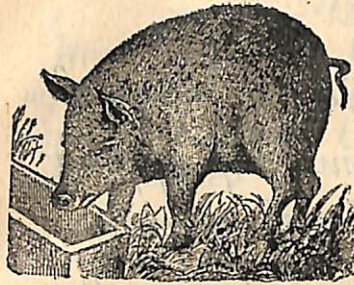
Արզումանի եզը.

Արզումանը մի եզն ունի՝ անունը Կարմիր:
Կարմրին սիրում էին շատ Արզումանի տա-
նը ու նրան կերակրում էին շուա-շուա. նրա
մազերը կարմիր էին ու սիրուն:

Ա. ր. ա. մ. ի. Ե. զ. ը

Արամը եզն ունէր, մի շատ սիրուն եզ.
Սիրուն, սիրուն, մի շատ սիրուն եզ:
Անունը Կարմիր էր. մազերը կարմիր,
Կարմիր, կարմիր, մազերը կարմիր:
Կարմրին սիրում էին Նազիկն ու Զանին:

խոզ

ոզնի

զոխ սա ոստ որ խոտ խոր խոզ մուխ
խակ սոխ ոտ-ներ ոս-կի սրս-կան կը-տոր
խը-մոր մո-խիւր մո-րեխ մո-րի մա-խոխ մե-
խակ մա-նու-շակ Սա-րու-խան շի-րա-խա-նա

Սոխն ու սըխ-տո-րը ի-րար շատ են սի-րում:
Սո-խը մէկ է, սըխ-տո-րը՝ երկու:

Մ կ ա ն խ ր ա տ ր

Ոզնին շարունակ մըկ-
նիկներ էր որսում ու իր
ոզնիկներին կերակրում:
Մի սիրուն մկնիկ մի կա-
տու է տեսնում ու ասում
նրան.

— Մեր տէր ու տիրա-
կան կատու, ոզնին մեզ
կոտորում է, արի ազա-
տիր մեզ:

Կատուն ասում է.

— Եկ իմ կշտին ազատ

ման արի, ես կըսաստեմ
Ոզնուն:

Մըկնիկի մէջը տեսնում
է որ կատուն սրում է ա-
տամները, ասում է.

— Իմ սիրունիկ մըկնի-
կըս, Կատուն կըսաստի ու-
րիշներին, որ մեզ մենակ
կոտորի:

Ո՛ւ- ու- ու... զարմանում
է մկնիկը ու շուտ մըտ-
նում է իր տնակը:

Վերջան իրարար

Ոչինչ չարտանակ վերջակներ էր որտեղ
ու իր ոչինչներին կերակրում: Վի չիտուն
Վերջակ Վի կարտու է քեանում ու ասում
կրան. — Վեր քեր ու քիթակրան կարտու, Ոչ-
ինչ Վեյ կարտորում է, արի ապարիք Վեյ:
կարտուն ասում է. — Եկ իմ կրքին ապար
ման արի, եւ կրասարեմ Ոչնուն:

4

Հ Ո Ր Մ

Ո Հ Խ Ա Ր

Խ Ա Հ

Ո՜հ չը չի չէ չեմ չեա չէի չէիւ չէր
ինչ ինչու չորս չոր չար չիւ չան չիմ
չամիչ ոչինչ չընչին չաչանակ Խա-չա-տուր
Չի-նաս-տան

Չի-նաս-տա-նը մի ուրիշ երկիր է:

Տատիկը Խաչիկին ասում է. — Խաչիկ, արի
չիւ ու չամիչ տամ, կեր:

Ոչխարն ու խոզը ✓

Խոզը ոչխարի կշտին
արմատներ էր ուտում,
ոչխարը տեսնում է նը-
րան և ասում է.

— Մէրունիկ, ինչո՞ւ խոտ
չես ուտում:

— Ես կուշտ եմ, ասում
է խոզը:

Ոչխարը դարձանում է:

որ խոզը կուշտ է: Ա-
սում է.

— Որ կուշտ ես, ինչո՞ւ
արմատներ ես ուտում:

— Արմատները անուշ են
ու մարսական, չարագ եմ
անում, ասում է խոզը,
որ ամեն ինչ ուտում էր
ու իսկի չէր կշտանում:

Ոչխարն ու խոյը

Խոյը ոչխարի կրքին արնարներ էր ու
քում ոչխարը քեանում է կրան և ասում
է. — Վերունիկ, ինչո՞ւ խոտ չես ուտում. — Ես
կուշտ եմ, ասում է խոյը: Ոչխարը քարնա-
նում է, որ խոյը կուշտ է:

Ա Ն Ո Ի Ն Ն Ե Ր ✓

Արմիկ, Արշակ, Նունիկ, Խորէն
Մինաս, Խաչիկ, Անուշ, Սուրէն,
Խաչատուրն ու Աշխէնն ուր են.

Ո Ն Ղ Մ

Ա Ք Ա Ղ Ա Ղ

Ք Ն Ա Ր

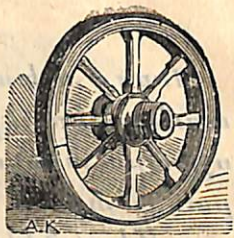
աղ մաղ քաղ քո քոր քեզ քիչ մենք չենք չէնք
զէնք չաղ տաղ սաղ ուղտ քար-տաշ աղ-քատ

հ ա լ

տ ե ը և

ա ն ի լ

հա ահ ահա համ հոտ հաւ կաւ նաւ խաւ արեւ
տերեւ և սե խե Սեան Երեան անիւ հաշիւ

Աքաղաղի հրաւերը

Աքաղաղը հարեանի հա-
ւին հրաւիրում է կուտի-
ասում է. արի կուտ
տամ: Հաւը չի հաւատում
ասում է. «Կուտ ունենաս,
քո հաւերին կրտաս»:

Աքաղաղը շատ ինքնա-
սէր էր. նա շատ նեղա-
նում է ու կանչում է—

Ու— ու— ու—... ուտ ու-
նիմ...

Կուկ—ըի—կու... կոտ
ունիմ...

Կանչում է քաղաղը
հաւերին, որ կուտ ու-
տեն, ու հարեանի հաւը
տեսնի, որ քաղաղը կուտ
ունի:

Միատաղի հրաւերը

Միատաղը հարեանի հաւին հրաւիրում
է կուտի. ասում է. արի կուտ քամ կեր:
Տար չի հաւատում, ասում է. «Կուտ ունե-
նաս, ինչու երբեք չի քամ»: Միատաղը շատ
խելամուտ է. նա նեղանում է ու կանչում
է իր սուր կուկերին:

գ ո ը տ

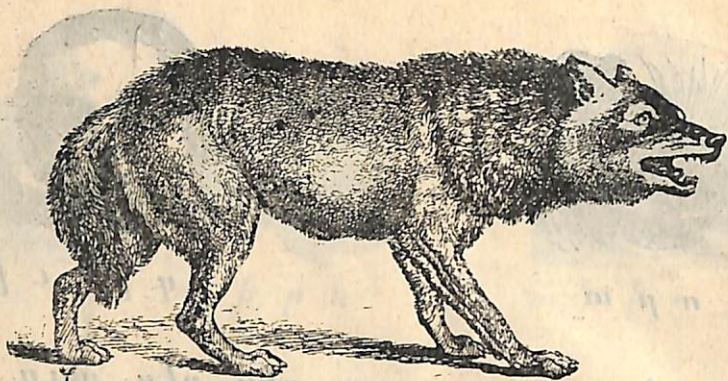
գ լ ո լ խ

գալ գամ գաս սագ գող գիր գեր սուգ տալ
լալ տալ լալ-կան լը-սել լա-րել գը-րել գը-րող
մը-նալ Գրի-գոր Գէ-որդ Գա-լուստ Լու-սիկ
Մկրտիչը գրել գիտէ:—Գէորդը մի նամակ է
գրել Արամին:—Մինասը գնալու է Երեան:—
Լուսիկը սրել է իր սիրուն մկրատը:

Աշուղ Գէորդի խաղը

Գրիչ, արի մի գիր գրեմ Գալուստին:
Մի գիր գրեմ, նամակ գրեմ Գալուստին:
Մեր Գալուստը ինքը գրել չգիտէ,
նա ուրիշին գրել տալը լաւ գիտէ:
Գրիչ, արի մի գիր գրեմ Գալուստին,
Մի գիր գրեմ, նամակ գրեմ Գալուստին:
Ես Գէորդն եմ, երգել գիտեմ, գիր գիտեմ
Գրել գիտեմ, խաղերս անգիր գիտեմ:
Հիմա կուգեմ մի գիր գրեմ Գալուստին:
Մի գիր գրեմ նամակ գրեմ Գալուստին:

Գ ա յ լ

այլ սայլ այս այն հայր մայր Հայաստան հայ
Հայ լայն հայ-րե-նիք Նսայի այ-րի

Գ ա յ լ ն ու ա ղ ւ է ս ւ ր

Գայլն ու աղւէսը ըն-
կերներ էին. Մէկ անգամ
Աղւէսն ասում է գայլին.

— Սիրելի գայլիկ. ես մի
հաւատան տեղ գիտեմ
գեղումը, կըգնամ մի քա-
նի Հաղ հաւ կընտրեմ, կը-
հանեմ. միասին կուտենք.
Գայլն ասում է.

— Ես հաւի միտ չեմ սի-

րում. ես էլ կը գնամ ոչ-
խարի սուրուն, մի Հաղ
ոչխար կընտրեմ, ոչխարի
միտը շատ համեղ է:

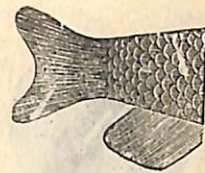
Աղւէսը գնում է հաւի.
Իսկ գայլը — ոչխարի. Աղ-
ւէսը մի հաւ է գողանում,
իսկ գայլին շները տես-
նում են և համեում ու մի-
լաւ գըզ-գըզ-գում:

Գայլն ու աղւէսը

Գայլն ու աղւէսը ընկերներ էին: Մէկ ան-
գամ աղւէսն ասում է գայլին. — Սիրելի գայ-
լիկ, ես մի հաւատան տեղ գիտեմ գեղումը,
կըգնամ մի քանի հաղ հաւ կընտրեմ, կը-
հանեմ, միասին կուտենք.

ն ա պ ա ս տ ա կ

պ ո չ

կ ա պ ի կ

պատ կապ պաս պար պաղ պոչ պինչ պարապ
պապիկ պատիւ պատանի պէտքական պապական
պէտք պարան պարոն այսպէս այնպէս պակաս

Արմիկն ու Արշակն

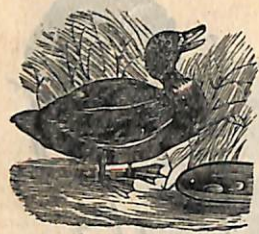
Ես մի նստակ պիտի գրեմ հայրիկիս, —
ասում է Արմիկն. — ինչպիսի կըգրեմ, իս-
նի որ բոլոր գրերը կըգրեմ, հարցնում
է Արշակն: — ինչքան որ գիտեմ, այնքանն էլ
կըգրեմ, պատասխանում է Արմիկն:
Իսկի դրանից, ինչ գիր որ կըգրեմ, ես
կարող եմ նրա րեւոյ մի խաչ դնել:

Աշխատասէր Պետրոսը

Պետրոսը ուսում-նա-
րանի աշակերտ էր. նա
գեշերը գիր շատ էր գրում
լամպի լուսումը: Մի գի-
շեր էլ ասում է մայրը:
Պետիկ, մատաղ, հերիք
է ինչքան որ գրել ես, էլ

մի գրել լամպի լուսումը
երկար չեն գրել, աչքերի
համար լաւ չէ: Պետրոսը
պատասխանում է.

— Մայրիկ, բիշ էլ սպա-
սիր, այս բոլորիս կաւար-
տեմ:

բ ա դ

դ ա ն ա կ

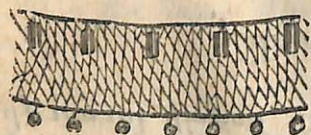

բ ու

բադ բակ բան դա դու դաս գող սարդ մարդ
դարդ բարի բերան բու դէզ դանակ Դերենիկ
Բադալ Բարսեղ Դանիէլ Դերբէնդ Բագրատ

Ա. Լ. Ե. Թ. Ի. Ս.

Մելքոն, Գասպար և Բաղդասար. աւետիս.
Շատ պլպլւան մի աստղ տեսան. աւետիս.
Երբ աստղի հետ մի տեղ հասան. աւետիս.
Մի խոր ու լայն քարայր մըտան. աւետիս.
Այնտեղ գտան Սուրբ Մայրիկին. աւետիս.
Ամենասուրբ Մանուկ զըրկին. աւետիս.
Շատ պարզեներ տըւին Նըրան. աւետիս.
Ոսկի, կընդրուկ շատ պատւական. աւետիս:

ց ա ն ց

կ ա ց ի ն

կաց լաց ցեց բաց բայց այց ցաւ ցանք ցախ
ցեխ ցամաք ցորեն ցերեկ գրեցի գրեցիր գրեց
գրեցինք գրեցիք գրեցին գնացի գնացիր գնաց

ա ե է ը ի ո ու այ բ գ դ զ լ խ կ հ ղ մ ն
շ շ պ ս տ ր ց ք

Ա. Ե. Է. Ը. Ի. Ո. Ռ. Ա. Յ. Բ. Գ. Դ. Զ. Լ. Խ. Կ. Զ. Ղ. Մ.
Ն. Շ. Զ. Պ. Ս. Տ. Բ. Ֆ.

Աշխարհաւոր Այտարտար

Այտարտար ուսումնասիր աշխարհ էր. նա
գիշերը գիր շար էր գրում լաւագի լուսումն.
մի գիշեր էլ աւսում է մայրը - Այտարիկ, մա-
յրադ, հերիք է ինչքան որ գրէլ էս, էլ մի գրիլ.
լաւագի լուսումն երկար չէր գրիլ, աւետիս հա-
մար լաւ չէ:

Արմիկն ու Արշակը

— Ես մի նամակ պիտի
գրեմ հայրիկիս. — ասում
է Արմիկը:

— Ի՞նչպէս կը գրես, քա-
նի որ բոլոր գրերը չը գի-
տես, հարցնում է Արշակը.

Ինչքան որ գիտեմ, այն-
քանն էլ կը բաւէ. պա-
տասխանում է Արմիկը:
Բացի դրանից, ինչ գիր որ
չը գիտեմ, ես կարող եմ

նրա տեղ մի խաչ դնել:
Դիցուք՝ պիտի գրեմ տեո-
րակ, բայց Ը գիրը չը գի-
տեմ, ես կը գրեմ տետակ
կամ Մարգարիտ՝ կը գրեմ
Մատգաթիտ:

— Հասկանում եմ, այդ
կարելի է: Զէ, դու շատ
լաւ ասեցիր. ես էլ էգուց
իմ մայրիկին կը գրեմ նա-
մակ:

Լ ր ա ց ն ե Լ

Մա+կոս. Գարե+ին. Մա-
նու+ակ. Սար+իս. Մի-
+աս. Ծաղի+. Կիրա+ոս.

Մկր+իչ. վարժապ+++. ա-
ւել+++. եկեղ+++.
Կարա+++. Մարտի+++,

Կ ո վ

ո վ

վ ա ր Դ

ով կով սով հով գով վար վատ վաղ վիշ վուշ
տարով բարով սարով քարով տանով տեղով
վան վահան վարդան վարդունի վաղինակ

ժ ա ո

առ տառ ծառ առած ծռած ծռմռած սառած
մեռած ծիծեռնակ բառ բառով տառով աստառ
պայծառ կայծակ կուռը դուռը նուռը Ռոստոմ
ծուռը խառը գառը սառը ամառը ռամիկը ձեռը
Աստուած Աստուածածին Աստուածային Ծառուր

Թ ի Թ ե ո

1002 8557
Թաթ Թուր Թուր կաթ Թռչուն երկուշաբթի
երեքշաբթի չորեքշաբթի հինգշաբթի ուրբաթ
շաբաթ կիրակի

Թիթեռի թևերը շատ բարակ են լինում:
Թամարը երկու կթոց թուզ է բերել:
Թամարի հայրը գնացել է Թաւրիզ:
Թոմասի տանը շատ թուրքեր կան:

Գ ա ո ն ո ւ կ

Մի լար գառնուկ սիրա-
կան,

Պրատիկ տղի դու նման.
Կըգայ մայրըդ, հետը շատ
Կըբերէ քեզ անուշ կաթ.

Շ ո ւ շ ա ն

Իմ սպիտակ թերթերում

Մեղու, բզեզ և թիթեռ
Կարող են հանգիստ գտնել
Իբրև ագնիւ գեոուններ:

Կ ո ո ւ ն կ ն ե ր

Կը՛ռ, կը՛ռ կըռ-կըռան,
Կըռունկները հա թըռան,
Կըռունկների թևի տակ
Եկաւ ամառ մեր դռան:

ա ռ ի լ ծ

ս կ ի լ ո

իւր իւր գիւղ շիւղ բիւրեղ Կիւրեղ աղբիւր միւս
հիւսիս արիւն հարիւր ծերութիւն գերութիւն
գիտութիւն ծուլութիւն պատմութիւն գրութիւն
տէրութիւն պետութիւն

Առիւծը գազան է. նա գազանների թագա-
ւորն է: Սկիւռը կրծող կենդանի է. նա գիտէ
մագլցել ծառերի վրա: Արծիւը թռչուն է. նա
գիշատիչ է և թռչունների թագաւորն է:

Արշակի նամակը

Սիրելի մայրիկ.

Ես հիմա գիտեմ գրել
ու կարդալ: Տես ահա նա-
մակ եմ գրում քեզ, որ
կարդաս և ուրախանաս:
Ես զեռ բոլոր գրերը չը-
գիտեմ: Երբ որ բոլորը սո-
վորեմ, աւելի շուտ-շուտ
կըզրեմ: Հիմա այսքանս
բաւական է:

Հայրիկիս ասա որ զը-
րելու տետրակներ շատ
առնէ: Մեզանում շատ
գրել են տալիս, շարու-
նակ գրում ենք ու գրում:
Առաջ մեր գրածն ենք
կարդում և ապա տպածը:
Ցտեսութիւն, մայրիկ:
Քո Արշակ:

Նորշակի նամակը:

Միշտի մայրիկ.

Ես հիմա գիտեմ գրել ու կարդալ: Անու
սիս նամակ եմ գրում քեզ, որ կարդաս
և ուրախանաս: Ես դեռ բոլոր գրերը
չգիտեմ: Երբ որ բոլորը սովորեմ, ավելի
շուտ-շուտ կըգրեմ: Տիտիս այսքանս
բաւական է:

Տայրիկիս ասա որ գրեյու քերականութիւնը
շար առնէ: Մեքանում շար գրել են քա-
լիս, շարունակ գրում ենք ու գրում:
Նուազ մեր գրածն ենք կարդում և
այս կարդում ենք քրքրածը:

Կրքրատիւն, մայրիկ,
Քո Նորշակ:

ե զ շ ե ռ ո լ

շ ո ռ ի

Քաջ եղինջ աղանջ Նրկիւ Շաղաջ Զաւահիր

Ա ռ ա ծ ն ե ր

Արիւնն արիւնով չեն լւանալ, արիւնը ջրով
կըլւանան: Զուրն իր գնացած տեղովը կերթա:
Մի աման ջուր, ով ուզի՝ տուր: Զաղացն իր ա-
սածը կանի, չանչախի գլուխը կըցաւի:

Ընկերասէր եղջերուներ

Մի ծաղկաւետ և խոտառատ
սարի վրայ արածում էին երկու
եղջերու: Նրանցից մէկը մի քա-
նի խոտ ու ծաղիկ պոկեց և

միւսին տըլաւ՝ ասե-
լով.

— Ընդունիր, եղ-
բայր, այս խոտը. թէև
սա ոչ մէկիս պակաս
չէ:

— Շատ և շատ շնոր-
հակալ եմ, պատաս-
խանեց միւսը, ինչո՞ւ
չըշահենք մէկ մէկու
սիրտ, թէկուզ մեզ
անպակաս սարի ա-
ռատ խոտով:

Փ ի ղ

փայտ փայլ փող թուփ քափ փակ տափ չափ
ծափ լափ ափ փափա փափախ փառք փափազ

Փղին ասում են փիլ: Փիղը շատ փառահեղ
կենդանի է: Փղերը շատ կատաղի են լինում
երբ որ բարկանում են:

Կ ա տ ու լ

Կատուն եկաւ, փիսիկ, փիսիկ,
Հագար նագով, ինչպէս հարսիկ.
Դունչը սրբեց թաթիկներով,
Մազը սանդրեց չանչիկներով,
Կատու, կատու, է՛ր ես տրտում
թէ՛ մկներն են հիմա արթուն:
Կատուն ասեց—միան միան
Այսինքն թէ՛ այն, այն:

Մ ա ն ու շ ա կ

Կապոյտ գլխով, կանաչ ոտով
Ես ծաղիկ եմ անուշ հոտով
Թէև տունկս փոքրիկ է, ցած.
Թփերի տակ միշտ թաք կացած
Բայց իմ փունջս ամենի տան,
Թէ աղքատի, թէ մեծատան,
Իբրև գարնան առաջին զարդ,
Կարէ տեսնել ամեն մի մարդ.
Ես եմ սիրուն գարնան գուշակ,
Իմ անունըս է մանուշակ:

Ք ո յ ն

ժամ կուժ ուժ ուժեղ ուժով այժմ բաժակ ժամ

Ք ա ժ ա կ

Իմ ժամացոյցս շատ ուղիղ է
բանում: Ժամացոյցն ունի երկու
սլաք, մէկը ցոյց է տալիս բոպէն,
իսկ միւսը՝ ժամը: Ժամը ցոյց տուող
սլաքը փոքր է, իսկ բոպէն ցոյց տը-
ւողը—մեծ:

ԾԻՏԸ ԵՒ ԲԱԶԻՆ

Ծիտը ծառին ծըլւելում է.

ծիւ, ծիւ, ծիւ...

Բազէն գլխին պըտըտում է

վնւյ, վնւյ, վնւյ...

Ծիտը լըռեց, ծիտը վախեց.

վնյ, վնյ, վնյ...

Բազէ, թը՛ռռ, բազէ, թը՛ռռ...

հնյ, հնյ, հնյ...

Բազէն թռաւ, բազէն փախաւ,

Ինչ լաւ էլաւ, հէ, հէ, հէ...

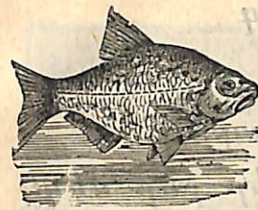

ճ ա ն ճ

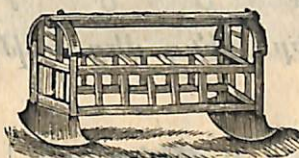
ճանճ ճանգ կարճ ճրագ ճիտ ճիճու արճիճ
ճախարակ ճարտար անճար հաճար ճեմարան
ճառագայթ ճահիճ

Ճրագն իր տակին լոյս չի տալ:

Պտղատու ծառը ճղները կախ կըզցի:

ճ ու կ ճ ի

օ ր օ ր օ ր օ ր

ձի օձ օր օղ օղ ձոր ձագ ձայն ձօղ ցօղ ձիւն
ձեզ ձեռք ձէթ ձմեռ ձմերուկ տանձ խնձոր

Անձրե օրը հաւերին ջուր տըւող շատ կլինի:
Մի ծաղկից օձը թոյն է շինում, մեղուն—մեղր:
Օձի գլուխը որ ցաւի, կըտանի ճանապուհը կըղնի:
Օձն առաջ իր տաքացնողին կըկծի:
Խօսքը մերը, տունը մերը:

Նոր տարու երգ

Արի դու արի, քո գալըդ բարի,
Միրուն նոր տարի, նոր օրեր բեր մեզ:
Ձիւն տուր սարերին, անձրև՝ արտերին,
Կարկուտը չարին, զով արևը՝ մեզ:
Անթուփ ծաղիկից, աններկ կարմրուկից,
Բարի ցաւերից ազատ պահիր մեզ:
Մայրական գթով, գրկաբաց ձեռքով,
Ուրախ ժպիտով ան քո գիրկը մեզ:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
մէկ երկու երեք չորս հինգ վեց եօթը ութ իննը տասը

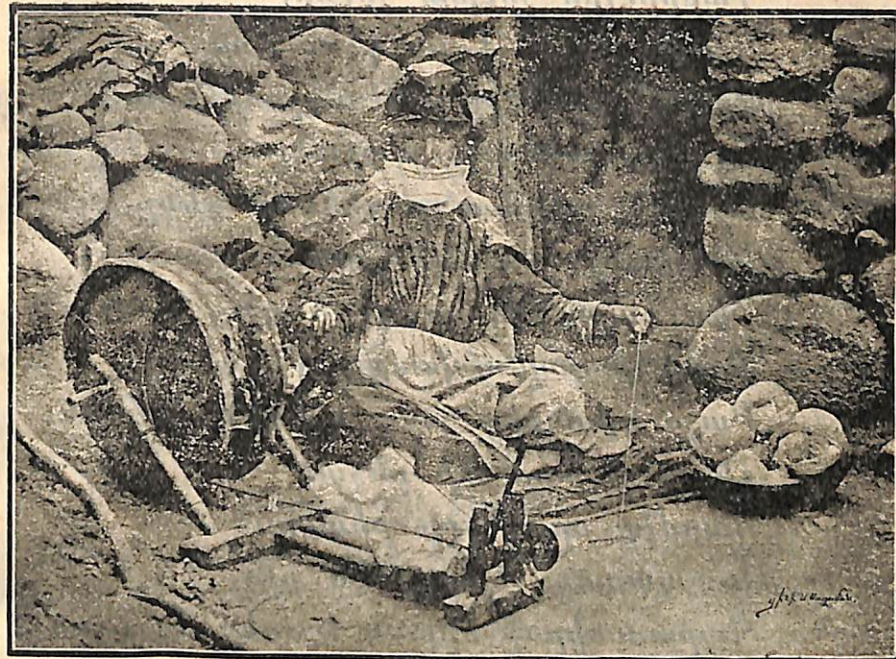
առաջին
երկրորդ
երրորդ
չորրորդ
հինգերորդ

ե օ թ ը

վեցերորդ
եօթերորդ
ութերորդ
իններորդ
տասներորդ

եօթ տասներեօթը քսաներեօթը եօթանասուն
արդեօք կարծեօք եօնջա եօրդա գեօլ

Ճախարակի երգը

Մանիր, մանիր, իմ ճախարակ,
Մանիր սիպտակ մալանչներ,
Մանիր թելեր հաստ ու բարակ,
Որ ես հոգամ իմ ցաւեր:
Ձէթ եմ ածել ականջներդ,
Նոր շինել եմ շրտուրիկ,
Դէհ, շուտ շարժիր լաջն թւերդ,
Ոստեր շինիր սըրուլիկ:
Մանիր, մանիր, իմ ճախարակ,
Լիսեռնիկդ պըտըտիր,
Մանիր թելեր հաստ ու բարակ,
Իլիկդ վրա փաթաթիր,
Տիգրանիկս գուլբա չունի,
Հանդ է գնում ոտաբաց,

Գաբրիէլըս չուխա չունի,
 Միշտ անուժ է սուգ ու լաց:
 Զըւալ չունինք, չաթու չունինք,
 Ոչ սամոտէն, ոչ պարան,
 Այսպէս աղքատ դեռ եղած չենք,
 Կըտըրւել է ամեն բան:
 Դեռ հարս էի, որ գործեցի
 Քանի կարպետ խալիչա,
 Բայց դրանցից շուտ գրկւեցի,
 Հիմա չունիմ մի բեշա:
 Կարմիր օրըս երբ սեպաւ
 Եւ պարտք մնաց, թէև բիշ,
 Պարտատիրոջ սիրտն էլ սեպաւ,
 Եկաւ տարաւ ամեն ինչ:
 Մանիր, մանիր, իմ ճախարակ,
 Մանիր սիպտակ մալանչներ,
 Մանիր թելեր հաստ ու բարակ
 Որ ես հոգամ իմ ցաւեր:

Ֆ ա յ տ օ ն

Ֆուրգօն Ֆրանսիա Աֆրիկա

Ն ա, ե ա

բարութեան չարութեան հետեւալ ստորագրեալ
 ստորագրեալ պաշտօնեա քրիստոնեա միմեանց
 լուսնեակ որդեակ հոգեակ Եաղուբեան Գեան-
 ջեցեանց Եսայեանց Կարապետեան

Որդեակ, լսիր հօրըդ խրատը:—Արմիկ, հո-
 գեակս, չարութիւն մի անիր:—Երեխէք, մի կըռ-
 ւէք միմեանց հետ:

յ հնչուժ է ինչպէս հ

յոյս յոյն յարգ յարգ յարկ յիշատակ յիշել յանկարծ
 յայտնի յատակ Յիսուս Յակօբ Յովսէփ Յարութիւն
 յունար յունիս յուլիս յիսուն յաճախ յաջորդ յօժար

յ անձայն

Տղայ երեխայ ընծայ հսկայ արքայ ճանապ օրւայ
 տարւայ վրայ աբեղայ առօրեայ: (Նա) գայ տայ լայ
 կայ գնայ մնայ աղայ կարգայ:

Եօտաձայն

հայ վայ չայ փայ Նոյ հայր մայր վայր ծայր գայլ սայլ
 փայլ ալլ բայց այծ լոյս բոյս կոյս բոյր

Վերացած

սա դա նա սրա դրա նրա ահա հիմա (դու) ասան աղան
 արան կարդան խնդան գնան մնան (օտար բառեր և յատուկ
 անուններ) խաթա բալա մաշա բօշա ուստա Յուդա
 Երեմիա Իտալիա Ասիա Ասիա Աֆրիկա Ամերիկա

Այբուբեն սովորական կարգով

ա բ գ դ ե զ է ը թ ժ ի լ խ ծ կ հ ճ զ մ
յ ն շ ո չ պ ջ ռ ս վ տ ր ց լ փ ք հ օ ֆ

Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Զ Դ
Ճ Մ Յ Ն Շ Ո Չ Պ Ջ Ռ Ս Վ Տ Ր Ց Ի Փ Ք
Օ Ֆ

ա, ե, բ, գ, դ, ը, է, զ, լ, խ,
ը, ը, թ, ժ, ի, լ, խ, ծ, կ, հ,
հ, ճ, զ, մ, յ, ն, շ, ո, չ,
պ, ջ, ռ, ս, վ, տ, ր, ց,
լ, փ, ք, հ, օ, ֆ,
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ա. Բ. Ա. Դ. Ա. Դ

Աբաղաղը կանչում է -

Ծուղրուղո՛ւ...

Դու - դու - դու...

Պառաւնանը զարթնում է.

Տա - տա - տա...

Պա - պա - պա...

Աբար ինչո՞ւ կանչեցիր,

ինչո՞ւ նանին զարթեցրիր,

Ախ դու - դու,

Ա՛յ ջու - ջու...

Ախ նանի, ջան նանի,

Մեզ մի վեր կացնի՛.

Թող մի քիչ էլ մընանք,

Քնից լաւ կշտանանք,

Աբարը շուտ է կանչում,

Աբարը չի ամանչում:

Ախ աբար վայ աբար,

Դու աղւեսի փայ աբար,

Ինչո՞ւ վաղ վաղ կանչեցիր,

ինչո՞ւ նանին զարթեցրիր,

Ախ դու - դու,

Ա՛յ ջու - ջու...

Ժամից բարձր, քնից
բաղցր ոչինչ չկայ... երե-
խի համար:

✓ ԽԵԼՕՔ ԳԼՈՒԽԸ

Բերանն ասեց. — Ես ա-

մեն ինչ կուտեմ կրխումեմ:

Գլուխն ասեց. — Հը՛մ...

Լեզուն ասեց. — Ես ինչ

ուզեմ, կասեմ կրխօսեմ:

Գլուխն ասեց. — Հը՛մ...

Ձեռներն ասեցին ..

— Մենք ամեն ինչ կըշի-

նենք, կըքանդենք:

Գլուխն ասեց. — Հը՛մ...

Ոտներն ասեցին.

— Մենք ամեն տեղ կեր-
թանք, ման կըգանք:

Գլուխն ասեց. — Հը՛մ ..

Բերանն ու լեզուն, ձեռ-

քերն ու ոտներն ասեցին

զլխին.

— Ինչո՞ւ ես «հը՛մ» ա-

նում:

Գլուխը պատասխանեց.

Ինչ անէք չանէք, առաջ

ինձ պիտի հարցնէք:

Ոտներն ու ձեռները

կուչ եկան, բերանը մնաց

բաց, իսկ լեզուն կակա-
զելով ասեց.

— Հա՛. ըղղղղղղ է ա-
սում գըգըղըղըղը.

Ոտքով ման եմ գալիս,
Զեռքով աշխատում,

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊՆԻՐ

Արև, արև, եկ, եկ,
Նախշուն քարին վէր եկ.
Նախշուն քարին տիտիկ*)

արա,

Մեր ոչխարին մտիկ արա,
Մեր սչխարին մտիկ արա,
Իսկ գառներին ճիտիկ*)

արա:

Որ գայլը գայ՝ տուտիկ*)

արա:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Արև, արև, եկ, եկ,
Զիզի քարին վէր եկ.
Մե-սե ամպեր հեռացէք.
Արևին ճանապա տըւէք

*) Մանկական բառեր են. տիտիկ արա=նստիր: ճիտիկ արա=
գըգըղը: Տուտիկ արա=ծեծիր:

Աչքով տեսնում եմ.

Ականջով լսում.

Իսկ իմ չարն ու բարին,

Իմ լաւն ու վատը

Ո՞վ է իմանում.

— Խելօք զլուխ:

Թողէք դա գայ մեզ մօտ,
Դրա լոյսին ենք կարօտ:
Կարմիր արև, եկ, եկ,
Նախշուն քարին վէր եկ:

Արևը յաղթեց ամպերին,
Շողքը ձգեց սարերին,
Զիզի քարը, տես—տես,
Պըսպըղում է ոսկու պէս:
Միրուն արև, միշտ եկ,
Զիզի քարին վէր եկ.

ՄՐՋԻՒՆՆ ՈՒ ԼՈՒՆ

Մրջիւնն ու լուն եղ-
բայրացան և միասին գնա-
ցին դաշտ գրօսնելու: Այդ-

տեղ դրանք դէմ առան մի
առւի:

Լուն ասեց. — Ես մի ոս-
տիւնով կարող եմ թռչել
առւի միւս կողմը, իսկ դու
ի՞նչ կանես:

— Ես էլ կարող եմ ցատ-
կել, ասեց Մրջիւնը:

Լուն կուչ եկաւ բոլոր
ուժը հաւաքեց ու յան-
կարժ թռաւ առւի միւս
կողմը: Մրջիւնը նոյնպէս
բոլոր ուժը հաւաքեց,
ցատկեց ու ընկաւ առուն:
Նրա բախտիցը ջրի մէջ
մի թուփ խոտ կար բը-
սած, ընկաւ խոտի վրա.
և խեղդելուց ազատեց,
բայց տեսաւ որ չըպիտի
կարողանայ ցատկել միւս
կողմը կանչեց Լու եղբօ-
րը և ասեց.

Սիրելի եղբայր, ջուրը
կրմեծանայ ու ինձ կը-
խեղդի, մի ճարարա. այս
փորձանքիցն ինձ ազատիր:
Լուն թռչկոտելով հա-
սաւ խոզին ու ասեց.

Խոզիկ—խոզիկ մագիկ
տուր, մագից շինեմ մի
պարան պարանը գցեմ
առուն, Մրջիւն եղբօրս
ազատեմ:

Խոզը պատասխանեց. —
Եթէ ինձ համար կաղին
կըբերե՞ս...

Լուն թռչկոտելով հա-
սաւ կաղնի ծառին ու ա-
սեց.

Կաղնի—կաղնի, կաղին
տուր, կաղինը տամ խո-
զիկին. խոզիկը ինձ մա-
զիկ տայ, մագից շինեմ
մի պարան, պարանը գը-
ցեմ առուն, Մրջիւն եղ-
բօրս ազատեմ:

Կաղնին պատասխանեց. —
Եթէ ագռաւին իմ վրայից
կըբռնե՞ս...

Լուն թռչկոտելով ագ-
ռաւին հասաւ և ասեց.

Ագռաւ ագռաւ, կաղ-
նուն թող. կաղնին ինձ
կաղին տայ, կաղինը տամ
խոզիկին խոզիկին ինձ մա-
զիկ տայ, մազից շինեմ
մի պարան, պարանը գը-
ցեմ առուն, Մըջիւն եղ-
բօրս ազատեմ:

Ագռաւը պատասխանեց.
— Եթէ ինձ համար հաւի
ձագիկ կըբերես...

Լուն թռչկոտելով հա-
սաւ հաւին և ասեց.

Հաւիկ—հաւիկ, ձագիկ
տուր, ձագիկը տամ ագ-
ռաւին, ագռաւը քաշւի
կաղնուց, կաղնին ինձ կա-
ղին տայ, կաղինը տամ
խոզիկին, խոզիկը ինձ մա-
զիկ տայ, մազից շինեմ
մի պարան, պարանը գցեմ
առուն. Մըջիւն եղբօրս
ազատեմ:

Հաւը պատասխանեց.
— Եթէ ինձ համար կուտ
կըբերես...

Լուն թռչկոտելով հա-
սաւ ցորնահորի մօտ և
ասեց.

Հորիկ—հորիկ, կուտիկ
տուր, կուտիկը տանեմ

հաւին տամ, հաւիկը ինձ
ձագիկ տայ, ձագիկը տամ
ագռաւին, ագռաւը քաշ-
ւի կաղնուց, կաղնին ինձ

կաղին տայ, կաղինը տամ
խոզիկին, խոզիկը ինձ մա-
զիկ տայ, մազից շինեմ
մի պարան, պարանը գը-
ցեմ առուն, Մըջիւն եղ-
բօրս ազատեմ:

Հորը պատասխանեց.
— Եթէ մուկը ինձանից
կըհեռացնես...

Լուն թռչկոտելով հա-
սաւ մկանը և ասեց.

Մուկիկ—մուկիկ, ինձ լսի,
ցորնի հորին մի դիպչիւր,
որ հորիկին ինձ կուտիկ
տայ, կուտիկը տամ հա-
ւիկին, հաւիկը ինձ ձա-
գիկ տայ, ձագիկը տամ
ագռաւին, ագռաւը քաշ-
ւի կաղնուց, կաղնին ինձ
կաղին տայ, կաղինը տամ
խոզիկին, խոզիկը ինձ
մազիկ տայ, մազից շի-
նեմ մի պարան, պա-

րանը գցեմ առուն, Մըջ-
իւն եղբօրս ազատեմ:

Մուկը պատասխանեց.

— Եթէ ինձ կատից կա-
զատես...

Լուն թռչկոտելով հասաւ
կատին և ասեց.

Կատիկ—կատիկ, թող
մուկին, մուկը քաշւի հո-
րիցը, որ հորիկին ինձ կու-
տիկ տայ, կուտը տանեմ
հաւին տամ, հաւիկը ինձ
ձագիկ տայ, ձագիկը տամ
ագռաւին, ագռաւը քաշւի
կաղնուց, կաղնին ինձ մա-
զիկ տայ, մազից շինեմ
մի պարան, պարանը գցեմ
առուն, Մըջիւն եղբօրս
ազատեմ:

Կատուն պատասխանեց.
— Եթէ ինձ համար կաթ
կըբերես...

Լուն թռչկոտելով հասաւ
կովին և ասեց.

Կովիկ կովիկ, կաթիկ
տուր, կաթը տանեմ կատ-
ւին տամ, կատուն մու-
կին չըդիպչի, մուկը քաշ-
ւի հորիցը, հորիկը ինձ
կուտիկ տայ, կուտը տա-
նեմ հաւին տամ, հաւիկը
ինձ ձագիկ տայ, ձագիկը
տամ ագռաւին, ագռաւը
քաշւի կաղնուց, կաղնին
ինձ կաղին տայ, կաղինը
տամ խոզիկին, խոզիկը
ինձ մազիկ տայ, մազից
շինեմ մի պարան, պարա-
նը գցեմ առուն, Մըջիւն
եղբօրս ազատեմ:

Կովը պատասխանեց.

— Եթէ ինձ համար խոտ
կըբերես:

Լուն գնաց դաշտից մի
խորում խոտ քաղեց, տա-
րաւ կովին տըւաւ:

Կովը նրան կաթ տըւաւ,
կաթը տըւաւ կատին,
կատուն հաշտեց մկան
հետ, մուկը հորին չըդի-
պաւ, հորը լըւին կուտ
տըւաւ, կուտը տարաւ
հաւիկին, հաւը նրան ձագ
տըւաւ, ձագը տարաւ ագ-

ռաւին, ագռաւը թռաւ
կաղնուց, կաղնին էլ կա-
ղին տըւաւ, կաղինը խո-
ղին տըւաւ, խողիկը մի

մազ տըւաւ, մազիցը պա-
րան շինեց, պարանը կա-
մուրջ գցեց, մըջիւն եղ-
բօրն ազատեց:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԵՐԳ

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է կերել այգին.

Գնացին, տեսան՝ այծն է կերել այգին:

Այծն ու այգին.

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է կերել այծը

Գնացին, տեսան՝ գայլն է կերել այծը,

Գայլն ու այծը, այծն ու այգին,

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք տեսէք՝ ո՞վ է կերել գայլը:

Գնացին, տեսան՝ սուրն է կերել գայլը:

Սուրն ու գայլը, գայլն ու այծը,

Այծն ու այգին.

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է կերել սուրը.

Գնացին, տեսան՝ ժանգն է կերել սուրը:

Ժանգն ու սուրը, սուրն ու գայլը

Գայլն ու այծը, այծն ու այգին,

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է կերել ժանգը.

Գնացին, տեսան՝ իւղն է կերել ժանգը:

Իւղն ու ժանգը, ժանգն ու սուրը,

Սուրն ու գայլը, գայլն ու այծը,

Այծն ու այգին.

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է կերել իւղը.

Գնացին, տեսան՝ մուկն է կերել իւղը:

Մուկն ու իւղը, իւղն ու ժանգը,

Ժանգն ու սուրը, սուրն ու գայլը,

Գայլն ու այծը, այծն ու այգին.

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է կերել մուկը.

Գնացին, տեսան՝ կատուն է կերել մուկը:

Կատուն ու մուկը, մուկն ու իւղը,

Իւղն ու ժանգը, ժանգն ու սուրը,

Սուրն ու գայլը, գայլն ու այծը,

Այծն ու այգին.

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է տարել կատուն:

Գնացին, տեսան՝ հարսն է տարել կատուն:

Հարսն ու կատուն, կատուն ու մուկը,

Մուկն ու իւղը իւղն ու ժանգը,

Ժանգն ու սուրը, սուրն ու գայլը,

Գայլն ու այծը, այծն ու այգին.

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի գատիկ:

Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է տարել հարսը:

Գնացին, տեսան՝ փեսան է տարել հարսը:

Փեսան ու հարսը, հարսն ու կատուն,

Կատուն ու մուկը, մուկն ու իւղը,

Իւզն ու ժանգը, ժանգն ու սուրը,

Սուրն ու գայլը, գայլն ու այծը,

Այծն ու այգին:

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի զատիկ:
Գնացէք, տեսէք՝ ո՞վ է տարել փեսան.

Գնացին, տեսան՝ Տէրն է տարել փեսան.

Տէրն ու փեսան, փեսան ու հարսը,

Հարսն ու կատուն, կատուն ու մուկը,

Մուկն ու իւղը, իւղն ու ժանգը,

Ժանգն ու սուրը, սուրն ու գայլը,

Գայլն ու այծը, այծն ու այգին.

Ձեզ բարի—կենդան, մեզ բարի զատիկ:

Հ Ա Ն Ե Լ ՈՒ Կ

Օհանն ու Վանին հանելուկներ էին առաջարկում միմեանց: Հեշտ հանելուկները երկուսն էլ գտնում էին, իսկ դժւարի համար, որ չէին կարողանում գրտնել, զանազան քաղաքներ էին ընծայում առաջարկողին, որ նա բանայ հանելուկը: Ահա օրինակ.

— Վանի, աբա ասա. այն ի՞նչն է, որ դուքսն արծաթ է, մէջը ոսկի.

— Գիտեմ, այդ ձուկն է, որ դուքսը սպիտակ է, ներսը դեղին: Հիմա ես հարցնեմ.

«Անշուր ջաղաց, անկր-րակ բաղարջ». այս ի՞նչն է:

— Այդ մեղրահացն է. Դէ հիմա ես հարցնեմ:

— Այն ինչն է ի՞նչ՝— Տակը քար է՝ քար չէ՝ վը-րան քար է՝ քար չէ, խոտ կուտի՝ կով չէ, ձու կածի՝ հաւ չէ...

— Սպասիր. մտածեմ, Ինչպէս թէ «վրան քար է», այդ ես լաւ չեմ հասկանում:

— Ի՞նչ կայ այդտեղ չը-հասկանալու. Վերև ու ներքև, կամ տակն ու գը-լուխը, կամ փորն ու քա-մակը քար է, բայց քար չէ:

— Յետոյ, համ խոտ է

ուտում, համ էլ ձու ա-ծում:

— Այն այն. էլ մի եր-կարացնիլ, կամ թէ չէ. մի լաւ քաղաք տուր, ասեմ:

— Շատ լաւ, Երևանը քեզ:

— Երևանը շոգ է. չեմ ուզում:

— Ալեքսանդրապօլ. Նու-խի՞. Շամախի՞. Բաքո՞ւ. Դու բա՞:

— Ձեմ ուզում. չեմ ու-զում, չեմ ուզում...

— Ապա ո՞րն ես ուզում...

— Թիֆլիսը:

— Օհօ, ի՞նչ ախորժակ ունիս... Թիֆլիսը չեմ տալ:

— Իմ ուզածը Թիֆլիսն է. չես տալ, ես էլ չեմ ա-սիլ:

— Այդ ի՞նչ հանելուկ է, որ ես դրա համար Թիֆ-լիսը քեզ տամ, կարժէ՞ միթէ: Դէ լաւ, քեզ լինի:

— Դէ լսիր առաջ. Ու-տեմ, խմեմ՝ Թիֆլիս. հագ-նեմ, մաշեմ՝ Թիֆլիս, ես

մի քահլան ձինստեմ, դու մի լղրիկ ջորի, ես ու-տեմ մածուն ու կաթ, սերն երեսին, իսկ դու...

— Դէ, բաւական է, ասա, եթէ ոչ՝ Թիֆլիսը յետ կը-խլեմ:

— Կրիան է կրիան: Այն որ կանգնում ենք վրան, որ մեզ տանի պապոնց տուն, և ասում ենք... «Կօրա, կօրա, պապոնց տուն»...

— Դու էլ բան ասեցիր... Պապոնցս տունը ես վա-ղելով եմ գնում և ոչ թէ կրիայի քայլերով: Բայց ճիշտ է, որ նա քարի պէս պինդ պատեան ունի, ու համ խոտ է ուտում, համ էլ ձու է ածում: Բայց Թիֆլիսը շատ է դրա հա-մար, դու թանգ ծախե-ցիր...

ՍՐՏԱՅԱԻ ԱՂՋԻԿ

Մի փոքրիկ աղջկայ մայրը հիւանդացել էր և բժիշկը մի դառը դեղ էր տրել խմելու: Աղջիկը

տեսնում է, որ մայրը զրգւելով է խմում դեղը ասում է.

— Մայրիկ, թող ես խը-մեմ քո փոխարէն:

Ա Ռ Ա Ի Օ Տ

Արեգակը դուրս է եկել պսպղալով,
 Շողքը հերթից ներս է ընկել շողշողալով.
 Ծիտը ծառին կըշկշում է ծըլւալով,
 Զորումն առուն քըշքշում է վըշվշալով.
 Ծոյլ տղայի քունն է տարել խըռմփալով,
 Կօշիկները շունն է տարել մոմալով:

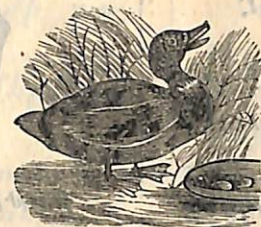
Զինգ պաշարանի
 Ես ապրիլ քունում եմ, սկսանցով լսում,
 Կիտի ետք եմ առնում, լեպով հաշակում.
 Իսկ ցուրտն ու քափը կոշտն ու կակուղը
 Ինչով եմ պահում. — Բոլոր մարմնովս եմ շոյա-
 փում:

ՀԻՆԳ ԶԳԱՅՈՐԱՆՔ

Ես աչքով տեսնում եմ,
 Ականջով լսում,
 Քթով հոտ եմ առնում,
 Լեզվով ճաշակում:

Իսկ ցուրտն ու տաքը, կոշտն ու կակուղը
 Ինչով եմ գգում.

— Բոլոր մարմնովս եմ շօշափում:

Բ Ա Դ ✓

— Բադիկ — բադիկ, կարմիր թաթիկ,
 Ո՞ւր ես գնում կամաց — կամաց,
 Զագուկներդ չորս կողմդ առած.
 — Ես գնում եմ ջուր գտնելու,
 Զագուկներս լրանալու.
 Զագուկներըս մաքուր — մաքուր,
 Իսկ ծոյլ տղայքն եմ անմաքուր:

Ս Ա Գ ✓

Սագիկ մագիկ, իմ սիրունիկ,
 Ես քեզ կըտամ քաղցր կուտիկ.
 Որ դու ուտես շուտ մեծանաս,
 Ուրախ ապրես զըլարճանաս:

Երբ մեծանաս, մեծ սագ դառնաս,
 Ես կըխնդրեմ իմ մայրիկիս,
 Որ նա ժողէ քո փետուրներ
 Եւ ինձ համար շինէ բարձեր:

ԱՂՔԱՏԱՍԷՐ ՇՈՒՆԸ

Շուներ պահպանում էր իր տիրոջ տունը: Նատե- սաւ մի մուրացկան բա- կումը կանգնած, սկսեց վրան հաչել:

— Սիրելի, ասեց աղքա- տը, բարի եղիր և խղճա ինձ, ահա երկու օր է ո- չինչ չեմ կերել:

— Ես էլ նրա համար եմ հաչում, որ տանեցիք լը- սեն ձայնս և քեզ բաժին բերեն ասեց շունը:

— Եթէ այդպէս է, խընդ- րեմ ընէիքդ դէպի տունը դարձնես և այնպէս հա- չես, ասեց աղքատը, որ տնապահ շանը աղքատա- սիրութեանը չէր հաւա- տում:

ԹԻԹՇՈՐ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿԸ

Մ Ա Ն Ո Ւ Կ

Սիրուն թիթեռ, ինձ ասա, թէ ինչով ես դու ապրում: Ամբողջ օրը խաղում ես, ինչպէս է որ չես յոգնում:

Թ Ի Թ Ե Ռ

Սիրուն կանաչ դաշտերում ես ապրում եմ համարձակ, Ծաղիկների հոտն անուշ իմ կերակուրս է միակ:

Բայց իմ կեանքը

շատ կարճ է,

Հաւասար է մի օրի, չէնց որ անցնի ցերեկը, իմ արևն էլ կըմարի:

ՀԷՔԻԱԹԱՍԷՐ ԵՐԵՆԷՔ

Ձմեռն էր, գիշերը եր- կար: Գիւղնազ տատը գլու- խը բարձի վրայ դրած:

ննջում էր: Երեխէքը վրայ թափւեցին, բունը փախ- ցրին, որ իրանց համար մի հէքիաթ ասի, նա էլ սկսեց:

էլեւ է չի էլեւ՝ մի ար- տուտիկ:

Կտուցը սուր՝ մեր Սու- րիկի բթի նման:

Բըմբուլը խուճուճ, Ար- միկի մազերի նման:

Թևերը փափրիկ՝ Արփի- կի կոների նման:

Ահա այսպէս սիրուն էր արտուտիկը:

— Բա ինձ նման ոչինչ չունէր, ասեց Վանին:

— Բա ի՞նձ, ձայն տըլաւ Հոփսիկը:

— Ինձ էլ չասեցիր, տա- տիկ, լաց էլաւ Նազիկը:

— Սպասեցէք, սպասե- ցէք, երեխէք, դեռ չեմ վերջացրել, ամենքիդ էլ բաժին կըհասնի, — ասեց տատիկը և շարունակեց:

— Աչիկներն այնպէս նախշուն էին, ինչպէս Վանինի աչքերը:

— Կատարը այնպէս կար- միր էր ինչպէս Հոփսիկի թշերը:

— Ոտներն այնպէս բա- րակ էին՝ ինչպէս Նազիկի մատները:

— Ես ոտները չեմ ու- զում, գանգատուեց Նա- զիկը:

— Բա ի՞նչը կուզես, Նազիկ: Եթէ «տոտիկներ» ասեմ, կուզես, — ասում է տատիկը:

— Ձեմ ուզում, ոչ ոտ- ները կուզեմ, ոչ տոտիկ- ները, ես աչիկներն եմ ուզում:

— Աչիկներն ինձ է տը- ւել տատիկը, բեզ չեմ տալ, գոչեց Վանին:

— Նազիկ, կուզե՞ս, կա- տարը դու վեր առ, տո- տիկները ես կըվերցնեմ, ասեց Հոփսիկը:

— Ձեմ ուզում, ես ա- չիկներն եմ ուզում, պըն- դեց Նազիկը:

Վանի, դու կատարը վերցրու, ես տոտիկները իսկ Նազիկը՝ աչիկները, խնդրեց Հոփսիկը, որ ա- մեն կերպ աշխատում էր հաշտութիւն ձգել:

— Ինչ եմ անում կատա- րը, տատիկը ում ինչ որ տըւել է, այն է նրանը, պնդեց Վանին:

— Ծշմարիտ է ասում Վանին, ամեն կողմից գո- չեցին երեխէքը:

Նազիկը գոհ չմնաց և վէճը երկար շարունակ- ւեց. բայց տատիկը չէր լսում, նա գլուխը դրել էր բարձին ու բնել, էլ չէին կարող զարթեցնել. վեր կացան իրանք էլ մտան տեղները:

Միւս երեկոյին երե- խէքը էլի հաւաքւեցին

տատիկի մօտ, որ լսեն հե-
քիաթիշարունակութիւնը,
նա էլ սկսեց:

—Անցած գարնանը մեր
պարտիզի ծառի վրայ մի
սիրուն կրկու կար: Ես
նստած էի ծառի տակին,
և դուք մէկ-մէկ եկաք ինձ
մօտ:

Երբ որ Սուրիկը ներս
մտաւ, կրկուն կանչեց —
ԿՈՒ-ԿՈՒ:

Եկաւ Արմիկը, կանչեց.

—ՊՈՒ-ՊՈՒ:

Եկաւ Արփիկը, կանչեց.

—ՏՈՒ-ՏՈՒ:

Եկաւ Հոփսիկը, կան-
չեց. — ԴՈՒ-ԳՈՒ:

Եկաւ Վանին, ասեց. —
ԲՈՒ-ԲՈՒ:

Եկաւ Նազիկը, կրկուն
էլ ոչինչ չասեց, թըռաւ,
գնաց:

Օ՛խ, Օ՛խ, Նազիկ, Օ՛խ,

Օ՛խ, կրկուն քեզ համար
ոչինչ չի ասել... միաբե-
րան գոչեցին երեխէքը և
շրգրեցրին Նազիկին:

Նազիկը շատ նեղացաւ,
թէ ինչու կրկուն նրա հա-
մար ոչինչ չի ասել և ըս-
կըսեց լաց լինել:

Տատիկն ասեց. — Նազիկ
գիտե՞ս ինչու կրկուն քեզ
համար բան չասեց. նա
վախեց քեզանից: Ինչ որ
ասէր, դու չըպիտի հաւա-
նէիր, ուրիշն էլ իրանը
քեզ չէր տալ, ինչպէս ան-
ցած երեկոյին:

— Տատիկ ջան, տատիկ,
որ մէկ էլ կրկուն գայ,
ասա՛ ինձ համար էլ մի
բան ասի. ինչ էլ որ ասի,
ես կընդունեմ, — աղաչեց
Նազիկը և այնուհետև շատ
խելօքացաւ:

Պ Ս Ա Կ Ն Ե Ր

Վ Ա Ր Դ

Վարդ ծաղկին լինինք նման
Եւ օրինակ հեզութեան.
Թող վարդը հանգստանայ
Մեր մատաղ սրտի վրայ:

Կ Ա Ղ Ն Ո Ի Ո Ս Տ

Կանաչ խոտը դաշտերի
Մեր սրտին է սիրելի
Թող ոստը կաղնի ծառին
Պսակ լինի մեր գլխին:

Մ Ա Ն Ո Ի Շ Ա Կ

Ազնիւ, սիրուն մանուշակ,
Համեստութեան օրինակ,
Տուր մեզ ծաղիկ գեղեցիկ,
Քո քնքոյշ հոտն անուշիկ:

Կանաչ կարմիր պսակին
Թող միանանք միասին,
Եւ յոյսներըս յաւիտեան
Մեզնից լինին անբաժան:

ՈՒՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՅԼԸ

Լինում է չի լինում՝
մի այծ: Այս այծը անտա-
ռումը մի տնակ է շինում
և իր փոքրիկ ուլերի հետ

բնակում նրանում: Ամեն
առաւօտ այծը գուրս էր
գնում արածելու, և գը-
նալուց առաջ ասում էր
ուլիկներին.

—Որդիք, դուռը պինդ
փակեցէք, հանգիստ կա-
ցէք, և դրսից ով որ գա-
լու լինի, դուռը բաց չա-
նէք: Իսկ դաշտից վերա-
դառնալիս պողերով բա-
խում էր տնակի դուռը և
ասում.

Չալիկ-մալիկ ուլիկներ,
Չալպրտուրիկ այծիկներ,
Ելէք դուռը բաց արէք,
Բերաններդ թաց արէք,
Ես ձեզ համար կուրծքս լի
կաթ եմ բերել իւղալի:

Ուլերը բաց են անում
դուռը, մայրը ծիծ է տա-
լիս նրանց, կրկին գնում
արածելու:

Այս ամենը տեսնում ու
լսում է գայլը: Նա մըտ-
քումը գնում է, որ ուլե-
րին խաբելով՝ ներս մտնի
նրանց տնակը: Մի օրերը
մայրը դուրսն է լինում,
գայլը գալիս է կամաց-
կամաց, թաթով զարկում
է դռանը:

Չալիկ-մալիկ ուլիկներ,
Չալպրտուրիկ այծիկներ,

Ելէք դուռը բաց արէք,
Բերաններդ թաց արէք,
Ես ձեզ համար կուրծքս լի
կաթ եմ բերել իւղալի:

Ուլերը մի լաւ ականջ
են դնում և հասկանում
են, որ դուռը բախողը ի-
րանց մայրը չէ, և պա-
տասխանում են. — Դու մեր
մայրը չես. մեր մօր ձայնը
քաղցր է ու բարակ, իսկ
քո ձայնը հաստ է ու խրո-
պոտ. մեր մայրը դուռը
պողերով է բախում, իսկ
դու չանգրտում ես ճան-
կերովդ: Մի քիչ սպասիր,
ահա մեր մայրը կը գայ,
քաջ Բօղարն էլ հետը:

Բօղար շան անունը լը-
սում է գայլը, իսկոյն հե-
ռանում է սուս ու փուս:

Ուլերի մայրը գալիս է,
գոգնում է ուլիկներին և
ասում. «Դուք լաւ էք ա-
րել, որդիք, որ դուռը բաց
չէք արել, եթէ ոչ՝ նա ձեզ
ամենքիդ էլ կուտէր»:

Կ Ո Ր Ա Մ Հ Ո Ր Թ Ը

Ձիւն էր գալիս փաթիլ-փաթիլ.

Հետն էլ անձրև կաթիլ-կաթիլ,

Այդ միջոցին մի պառաւ կին

Հորթ էր պտրում գաշտի միջին:

Կովը եկաւ տաւարիցը,

Կուրծք ու ծծեր կաթով լիքը.

«Հորթուկս ուր» է, նա բառանչեց,

Խեղճ պառաւին լացացրեց:

Մինչդեռ այսպէս պառաւ ու կով

Ողբում էին լաց ու կոծով,

Յանկարծ լսեց մի բարակ ձայն.

Կովն իմացաւ, որ հորթն է այն:

Կովը վազեց բառանչելով,

Իսկ պառաւը տընքտընքալով,

Կորած հորթը մօրը գտաւ.

Լիք ծծերը բերանն առաւ:

Ծրծեց բոլոր կաթն ու տկզեց,

Տանտիկնոջը բան չըթողեց,

Բայց պառաւը, այս անգամին

Սիրով ներեց չար հորթուկին:

ԱՆՏԱՌԻ ՄԱՆՈՒԿԸ

1

Անտառի խորքում մի
ճօճ կար կապած և նրա
մէջ մի մանուկ դրած:
Լաց էր լինում մանուկը:
Մայր չըկար մօտը, որ

ծիծ տար, հայր չըկար,
որ պահպանէր: Անտառու-
մը մարդ չըկար.

Մի զթոտ պախրակով
կաթնալից կրծքով՝ եկաւ
ճօճի մօտ իր հորթուկի
հետ և տխուր ձայնով ե-
րեխին ասեց.

Սիրուն երեխայ,
Որք ես մնացել,
Քո անբախտ մօրը
գերի են տարել.
Նա գնաց, կորաւ,
էլ հետ չի գալու,
էլ ոչ մի անգամ
քեզ ծիծ չի տալու:
Նա քեզ փաթաթեց
լայն տերեւներով,
Ճօճի մէջ կապեց,
«նանիկ» ասելով.
Նա լաց էր լինում
աղի արցունքով,
Իր վերջին նանիկն
ասում էր լալով.
«Մեծատերեւ
թաթաշոր,
«Մանրատերեւ
ոտաշոր,
«Քամին կանի՝
ժաժ կըտայ,
«Պախրէն կըգայ՝
ծիծ կըտայ»...
Ահա եկել եմ,
որ քեզ ծիծ տամ ես,
Պահեմ պահպանեմ
իմ հորթուկիս պէս:

2

Պախրան ծիծ տըլաւ ե-
րեխին, երեխան կշտա-
ցաւ ու քնեց: Պախրան
իր հորթին թողեց երեխի
մօտ, իսկ ինքը գնաց մօ-

տերքում արածելու, որ
կաթը շատացնի, և գայ
երկուսին էլ ծիծ տայ:
Հորթը մնաց երեխի մօտ,
օրօրեց նրան և նանիկ
ասեց. —

Նանիկ արա,
նանիկ, նանիկ.
Նանիկ արա,
սիրուն մանկիկ.
Ահա կըգայ իմ մայրիկը,
Կուրծք ու ծրծեր
Կաթով լիքը ..
Ամեն գետնի
նա չի նստում,
Ամեն խոտից
չի արածում,
Նա չի խմում
ամեն ջրից,
Աղ չի լիզում
ամեն քարից.
Նա սարէսար
ման է գալիս,
Որք է գտնում,
ծիծ է տալիս.
Որտեղ որ է,
ահա կըգայ.
Ինձ էլ, քեզ էլ,
կուշտ ծիծ կըտայ.
Նանիկ արա,
նանիկ, նանիկ,
Նանիկ արա,
սիրուն բալիկ ..

Պախրան կուրծքը լիքը
յետ դարձաւ արօտատե-
ղից և ծիծ տըլաւ երե-
խին էլ, հորթին էլ:

Ով որ տարով կըմեծա-
նայ, մեր երեխան օրով
մեծացաւ: Շատ չանցաւ,
նա դուրս եկաւ ճօճիցը,
մէկ օր չորեքթաթ տաւ,
միւս օրը ոտքի կանգնեց.
մի քանի անգամ սահեց,
վայր ընկաւ, բայց շուտով
ամրացաւ և սկսեց պախրի
հետևից վազւորել:

3

Մի թագաւոր որդի չու-
նէր. երազումն ասեցին.
«Թագաւոր, Աստուած քեզ
մի որդի պիտի տայ ան-
տառի խորքումը»:

Մէկ անգամ այս անգա-
ւակ թագաւորը որսի գը-
նաց իր որսորդների հետ:
Շատ ման եկան, ոչինչ
չըգտան, բայց որ հասան
անտառի խորքը, այնտեղ
մի պախրի հետք գտան և
նրա մօտ երեխի ոտնա-
տեղեր:

ՈՐԲԻ ՊԱՀՈՂՆ ԱՍՏԻԱԾ Է

Փայլուն արեւ արդէն մայր մտաւ,
Լուսինն էլ շուտով գնաց թաք կացաւ,
Գիշերւայ մութը աշխարս պատեց
եւ աշնանային ցուրտ քամին փչեց:

Ամեն մարդ քաշւեց իր տունը մտաւ,
Ամեն երեխայ մօր գիրկն ընկաւ,

Ամենքը մնացին զար-
մացած և չէին հաւատում
որ երեխի կըլինի ոտնա-
տեղերը. բայց թագաւորն
խսկոյն յիշեց իր երազը և
հրամայեց որսորդներին,
որ երեխի հետքը քշեն և
ուր որ լինի՝ գտնեն նը-
րան:

Որսորդները գնացին և
երկու ժամ չանցած, մի
սիրուն տղայ բերին թա-
գաւորի մօտ և պատմե-
ցին, թէ ինչպէս գտան
նրան պախրի ծիծը ծը-
ծելիս:

Թագաւորը շատ ուրա-
խացաւ, երեխին զրկեց,
համբուրեց և անունը դը-
րաւ Պախրատուր: Պախ-
րատուրը մեծացաւ թա-
գաւորի պալատումը, լաւ
ուսում առաւ, վերջը դա-
ռաւ թագաւոր և մեծ գօր-
քով գնաց իր մօրն ազա-
տեց գերութիւնից:

Միայն խեղճ որբը, որ չունէր հայր, մայր,
 Ոչ մի ազգական, ոչ քոյր ոչ եղբայր,
 Ոտքերը բոբիկ, տկո՛ր ու քաղցած,
 Մի տան պատի տակ մնաց կուշ եկած:
 Բարի տան-տէրը, վերեւից նայեց,
 Թշառ որբիկին ներս հրաւիրեց,
 Եւ այնուհետեւ տարաբախտ տղան
 Ունէր իր համար տէր ու տիրական:

ԳԻՒԼՆԱԶ ՏԱՏԻ ԹՈՌՆԵՐԸ

Մէկ անգամ Գիւլնազ տատին շրջապատեցին իր թոռները և ստիպեցին, որ տատը թռչնիկներ շինէ նրանց:

Տատն էլ վեր առաւ փոքրիկներից մէկին. դըրաւ ծնկան վրայ, երկու ձեռքերից բռնեց, և վեր ու վայր թափ տալով երգեց.

Ղո՛ւ—ղո՛ւ—ղո՛ւ
 ա՛յ ղո՛ւ—ղո՛ւ.

Նակ. նակ, ա—ղո՛ւ—
 նակ. թը՛ռռռ...

Յետոյ մի ուրիշն ընկաւ տատիկի գիրկը և ասեց.

—Տատիկ ջան, տատիկ, ինձ էլ մի կաշաղակ շինես...

Տատիկը նրան էլ դրաւ ծնկներին և առաջւան պէս կրկեց.

Չա՛—չա՛ — չա՛, կա՛—չա՛ չա՛
 Ղա՛կ, ղա՛կ կա՛—չա՛—
 —ղա՛կ, թը՛ռռռ...

—Տատիկ ջան, տատիկ, ինձ էլ մի ծիտիկ շինես, ասեց ամենից փոքրիկը:
 Տատիկը նրան էլ վեր ու վայր թռցնելով երգեց.
 Ծիտ եմ, ծիտ եմ,
 ծըլ-ըլում եմ,
 Ծի՛ւ, ծի՛ւ, ծի՛ւ:
 Ոստոստում եմ,
 Թռչկոտում եմ,
 Տի՛ւ, տի՛ւ, տի՛ւ.
 Արի, թևիկ,
 արի, փետրիկ,
 Որ ես դառնամ.
 փոքրիկ ծիտիկ,
 Փոքրիկ ծիտիկ,
 պիծիկ—միծիկ,
 թը՛ռռռ...

ՄԱՆԿԱՅԱՆ ԽԱՂ ✓

Պ Ա Ռ Ա Ի Ը

Ջո՛ւ—Ջո՛ւ, Ջո՛ւ—Ջո՛ւ,
 իմ վառիկներ,
 Միրուն ճուտեր,
 հաւ մարիկներ,
 Ոսկեփետուրաբլարիկներ,
 Եկէք կերէք
 ձեր հատիկներ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ

Չար փիսիկը մօտ է գալիս,
 Սև ձագին է մտիկ տալիս.
 Թաթը մեկնեց,
 վզից բռնեց.
 Աքաղաղներ,
 հաւ մարիկներ,

Պահպանեցէք
 ձեր ճուտիկներ:

ԱՔԱՂԱՂՆԵՐ

Հասէք, հասէք օգնեցէք,
 Չար փիսիկին պատժեցէք:

Հ Ա Ի Ե Ր

Ժողովենք միանանք,
 Չար փիսիկին վրայ տանք:

Բ Ո Ղ Ո Ր Ը

Տեսա՞ք, տեսա՞ք
 ինչ եղաւ,
 Կող կատուն որ
 մեզ տեսաւ,
 Խիստ վախեցաւ
 ու փախաւ.

Ուրեմն ապրենք միասին,
 Որ մօտ չըգայ թշնամին:

Ինչո՞ւ արարը կանգ-
 նած է բակում, պինդ—
 պինդ կանչում է իր կու-
 կուրիկուն. — Էնդուր որ
 վաղուց արևն է ծագել:
 Բայց ծոյլ երեխան բնից
 չի զարթել, Դեռ չի վեր

կացել, աղօթքն արել, դրպ-
րոցի դասը դեռ չի սովո-
րել: Կանչում է արևարն
իր կուկուրիկուն, աղայոց
պարտքը միտներն է ձը-
գում:

ՀԱՐՍԻ ՀԱՇԻԻԸ

Երկուշաբթի հաց կը-
թըխեմ, երեքշաբթի լոջ
կըթըրջեմ, չորեքշաբթի
լւացք կանեմ, ուրբաթ
օրը պաս կըկենամ, շաբաթ
օրը ժամ կըգնամ, լոյս
կիրակի փռանց-փռանց՝
(հագիւհագ) կըգարգար-
ւիմ, կերթամ հօրանց:

ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿ

Մարտը տալիս է
ձնծաղիկ,
Ապրիլը կապոյտ
մանուշակ,

Մայիսին բացւում է
վարդը,

Սոխակը երգում անուշակ:
Յունիսը մեզ խոտ է
տալիս,

Իսկ յուլիսը առատ ցորեն,
Օգոստոսը տանձ ու խնձոր,
Եւ ուրիշ շատ հասուն
մրգեր:

Սեպտեմբերը մեզ տալիս է
Խաղողի բոլոր տեսակը,
Հոկտեմբերը կարմիր գինի,
Նոյեմբերը
բոխկն ու տակը:

Դեկտեմբերին
ձիւն է գալիս,
Յունեւարին ծածկում
սար ու ձոր,
Փետրեւարին սկսում է
Փոփոխակի ցուրտ ու
տաք օր:

Ահա այսպէս բոլոր տարին
Թաւալում է
չորս շրջանում:
Այս պատճառով
չորս ժամանակ՝
Չորս եղանակ է
մեզ բերում:

ՏԱՐԻԱՅ ԱՄԻՍՆԵՐԸ

Յունեւար, փետրեւար,
մարտ ապրիլ, մայիս, յու-
նիս, յուլիս, օգոստոս,
սեպտեմբեր, հոկտեմբեր,
նոյեմբեր, դեկտեմբեր:

ԳԻՍԼ-ՓՈՆ

Ամառն էր: Հունձն ըն-
կել էր: Մէկ լոռեցի ու
մէկ աշտարակցի միասին
հունձ էին անում: Ճաշի
ժամանակ նրանց համար
մածուն բերին մի մեծ
մաթրաթով: Բայց երկու
գղալի տեղ մէկն էին բե-
րել:

Երբ որ մածնի բրթու-
ճը պատրաստեցին, աշ-
տարակցին ասեց.

— Գղալը մէկ հատ է.
արի գղալ-փոխ անենք,
գղալ-փոխ ուտենք:
Հօռեցին չըհամաձայ-
նեց, ասեց.

— Թող ես գղալով ու-
տեմ, դու ձեռով կեր:

— Ոչ, պատասխանեց
աշտարակցին: Որովհետեւ
գղալ-փոխ չես ուզում,
արի մէկ բան ասեմ, այն-
պէս անենք: Ով որ մեզա-
նից եօթը գիւղի անուն
տայ վրայ վրայ, շուտ
շուտ, գղալով նա ուտի:

— Լաւ. առաջ ես կա-
սեմ, ասեց լօռեցին ու
սկսեց:

— Հլէ, Լօ. . . լի, հլէ,
Ու... զոն... լւր...

Հօռեցին միայն երկու
գիւղի անուն տաւ, այն
էլ չըկարողացաւ շուտ-
շուտ ասել ու սուս կա-
ցաւ. յետոյ աշտարակցին
սկսեց և կարկուտի պէս
վրայ տըլաւ:

Ուշի - Ուշական

Փարպի - Բիւրական

Թալին - Թալիշ -

Մաստարա

Գղալի պոչը դէսն արա:
Ասեց ու գղալն առաւ
լօռեցու ձեռքիցը: Հօռե-
ցու բերանը ֆսաց բաց.
բայց էլ լիւն կարող էր ա-
նել. խաղը տանու էր
տըլել:

ԱՐՀԻՍՏ ԸՆՏՐՈՂ ՄԱՆՈՒԿԸ

Թորոսի որդին մի ծոյլ
տղայ էր. ոչ գիր էր սով-
րում և ոչ մի արհեստ:

— Ի՞նչ արհեստ սով-
րեմ. — փրնթփրնթում էր
նա. կլեկչութիւնը շատ
լաւ արհեստ է, բայց բո-
րիկ ոտքով ամանում
կանգնել, վրան պտըտել,
դա այնքան հեշտ չէ: Ա-
ւելի հեշտ է փուքսի փշե-
լը, բայց այդ իմ ձեռքում
երկար չեն թողնիլ: Վար-
պետ էլ դառնամ, ի՞նչ եմ
անելու պէտք է մատնե-
րով փոքր ինչ բամբակով
տաք-տաք պղընձին նաշա-
ղիր քսեմ, ձեռքերս այրեմ:
Չէ, այդ իմ բան չէ:

— Դարբնի մօտ կեր-
թամ, այնտեղ էլ փուքս
կայ, ձմեռն էլ տաք է,
բայց մեծ ոյժ է պէտք
այդ գործի համար. ահա-
գին մուրճով երկաթը
ծեծել, որ նա տափակի, —
ես այդ չեմ անիլ, ինչ
կուզի լինի:

— Նալբանդը լաւ է. Մե-
խի ծայր սրել և պայտեր
շտկել, այդ շատ դժւար
չէ, բայց մէկ ամեհի ձիու
ոտք բռնել, ծնկանը դնել
— երկիւղալի է. ձիու աքա-
ցին իմ ընկերներին ապտա-
կից թունդ է: Չէ, իմ

կարծիքով դա լաւ արհեստ չէ:

—Դերձակութիւնը մաքուր արհեստ է, լաւ միտք ընկաւ: Բայց ինչ եմ ասում. ամբողջ օրերով ծալպատիկ նստել, գլուխ բաշ գցած կարել ու կարել, ոչ խաղալ կըլինի և ոչ վազվզել: Չէ դա էլ բան չէ:

—Ինչո՞ւ չըզնամ, որ մնադիր դառնամ, բարձր պատերի ծայրերին կանգնեմ, այնտեղից կանչեմ:

—«Բար ու կիր տըւէք, աղիւս ձգեցէք»: Այսպէս կըգոռամ և կըհրամայեմ, որ աշխարհք տեսնի, թէ ես վարպետ եմ, գործս լաւ գիտեմ: Բայց վայթէ յանկարծ այդ բարձր տեղից ոտքս սկըհի և թրքմփալով ներքե գլորւիմ: Չէ, այդ հեշտ գործ չէ և ոչ իմ բանն է:

Երեւի չըկայ այնպիսի արհեստ, որ ես հաւանեմ, գնամ սովորեմ: Թէ հիւսն դառնամ, ոտքս կըկտրեմ. կօշկակար դառնամ, ձեռքս կըծակեմ. ոսկերիչ դառնամ, մատներս կայրեմ. թէ բրուտ դառնամ, ցեխ պիտի կոխ տամ. վարժարան գնամ, գիր

պիտի սովորեմ: Չէ իմ կարծիքով ամենից լաւ է՝ ոչինչ չըշինեմ, ոչինչ չըսովրեմ: Բայց այնուհետեւ ես ի՞նչ կըդառնամ:

ԾՈՅԼ ԱՂԶԻԿ

Բանն ի՞նչ կանեմ,
կեղտոտ է,
Բամբակը կորիզոտ է.
Մետաքս պիտի որ մանեմ,
Մաստակ պիտի որ ծամեմ,
Կտերը տիտիկ*) անեմ,
Անցնողին մտիկ անեմ,
Ուտեմ, խմեմ,
Մթնի, բնեմ:

ԱՏԱՄԸ ՓՈՈՍՍ

Ատամ, ատամ,
Իմ կաթնատամ,
Գնաց բարով
Հարիւր տարով.
Իսկ դու արի՛
Գալը բարի
Իմ նոր ատամ.
Ես քեզ կըտամ
Հարիւր տարի
Հազար բարի—
էլ դաւուրմամ,
էլ բաստուրմամ,
Չամչով փլմլ,
Հնդու խուրմա,

*) Կտերը տիտիկ անել = տանիքին = կտրին նստել:

Միշտ, ամեն օր,
Տանձ ու խնձոր,
Փստմ, բաղամ,
էլ ձր մէկի
Անուը տամ,
Ոսկի ատամ...

ՊԱՌԱԿՆ ՈՒ ԱՅԾԸ ✓

Կար չըկար երբեմն
Մի աղքատ պառւիկ.
Ունէր մեր պառաւը
Կաթնատու այծիկ.
Չարիկ, մալիկ,
Կաթնատու այծիկ:
Պառաւը ձմեռը
Այծիկը պահեց,
Իր բերնի պատառը
Նըրա հետ կիսեց.
Սիրով, յօժար
Նրա հետ կիսեց:
Երբ որ ձիւնը հալեց,
Բըսաւ կանաչ խոտ.
Պառաւն իր այծիկը
Դուրս տարաւ արօտ.
Ուրախ, զըւարթ
Դուրս տարաւ արօտ:
Թանձր մառախուղը
Գետինը պատեց:
Պառաւի առջևից
Այծը կորցրեց:
Ափսոս, ափսոս,
Այծը կորցրեց:
Պառաւը լաց էլաւ,
Իսկ գայլը օռնաց,
Մոլորած այծիկը
Բարձր մըկըկաց:

Մըկըկ, մըկըկ,
Այծը մըկըկաց,
Գայլն իսկոյն մօտեցաւ,
Այծին շալակեց.
Պառաւը հետեից
Բարձրաձայն գոչեց.
«Հայ-հայ, վայ-վայ»,
Բարձրաձայն գոչեց:
Խեղճը մնաց կանգնած
Մի փունջ խոտ ձեռին,
Անմխիթար ձայնով
Կանչելով այծին.
«Ե՛կ—Ե՛կ, Ե՛կ—Ե՛կ»,
Կանչելով այծին:

ԾԱՌԵՐԻ ԳԱՆԳԱՏԸ

Մեր տըւած փայտից
կրակ են անում, տուն
տաքացնում, թոնիրը վա-
ռում, կերակուր եփում,
փտփուկ հաց թխում, ու-
տում, կշտանում, բայց
մեզ չեն յիշում, մեզ չեն
պահպանում, այլ անգութ
կերպով մեզ կոտորում
են, մեզ փչացնում, ոչըն-
չացնում:

Մեր գերաններից շինում են տներ, գոմեր, մարաքներ, ժամեր ու վանքեր. մեր տախտակներից յատակ, առաստաղ, աթոռ, պահարան, սեղան, նստարան, դուռ ու պատուհան, և այլ շատ տեսակ կահ ու կարասիք: Բայց մեզ չեն յիշում, մեզ չեն պահպանում, այլ անգութ կերպով մեզ կոտորում են, մեզ փչացնում, ոչնչացնում:

Մեր գերաններից ու տախտակներից կամուրջ են շինում՝ գետերից անցնում, սայլեր են շինում, ամեն ինչ կրում. գութան են շինում՝ հողերը հերկում. լուծ, սամի շինում՝ եզ, գոմէշ լծում. օրօրոց շինում՝ մանկիկ օրօրում, նաւեր են շինում՝ ծովի մէջ լողում: Բայց մեզ չեն յիշում, մեզ չեն պահպանում, այլ անգութ կերպով մեզ կոտորում են, մեզ փչացնում, ոչնչացնում:

Ո՞վ չի տանձ կերել կամ կարմիր խնձոր. նույն ու սերկիւի, կեռաս ու սալոր. դեղձ կարմրաթուշիկ, ծիրան անուշիկ, Հապա խաղողը... և քանի տեսակ. կանաչ ու կարմիր, թուխ-թուխ ու սիւպ-

տակ, և այդ ամենը մարդիկն են ուտում: Բայց մեզ չեն յիշում, մեզ չեն պահպանում:

Խելօք մանուկներ, դուք որ մեծանաք, մեզ խնայեցէք, մեզ պահպանեցէք և ձեր հանգերում և պարտէզներում ծառեր տընկեցէք:

Ծիծեռնակ

Խեղճ ծիծեռնակը ամբողջ ցերեկը չի հանգըստանում, այլ միշտ թռչելով, դէս-դէն ընկնելով՝ նիւթ է հաւաքում:

Նիւթ է հաւաքում, խոտ ու կաւ կրում, իր բունը շինում, բմբուլով լցնում, լաւ փափկացնում ու մէջը մտնում:

Մտնում է մէջը, երեք ձու ածում և երեք շաբաթ վրան թուխս նստում, ձագուկներ հանում:

Փափիկ ձագերը դուրս եկան թէ չէ. մայրը թռչում է, դէս ու դէն ընկնում, մօեղներ բերում, նրանց կերակրում:

Մի քիչ ժամանակ որ անց է կենում, սիրուն ձագերը թեւաւորւում են բնից դուրս թռչում և իրանց մօր հետ ճանապարհ

ընկնում, լայն-լայն դաշտերի, խոր-խոր ձորերի, մութ անտառների, բարձր սարերի, կապոյտ ծովերի վրայից անցնում, հեռու տեղ գնում:

Ձմեռն անցնում է, գարունը մտնում, մեր ծիծեռնակը էլի գալիս է, իր բունը գտնում, ճշում, ծրլւում, քանդաժը շրտկում, կարկատում, շի-

ՄԵՂՈՒՆ ՈՒ ՄԱՐԴԸ ✓

Մեղուն մէկ անգամ հարցրեց իր տիրոջը:

— Քո կենդանիներից ո՞րն է ամենից օգտակարը:

— Գիտե՞մ դու երևի կարծում ես, թէ ամենից օգտակարը դու ես բայց սխալում ես, պատասխանեց տէրը:

— Ի՞նչպէս. տէր, ո՞րն է այն կենդանին, որ ինձանից աւելի օգտակար է:

— Ոչխարը:

— Այդ հաշիւ չէ, տէր. ոչխարը իմ հասակակից չէ: Նա մի ահագին կենդանի է, իսկ ես մի միջատ եմ: Դու պէտք է ինձ իմ ընկերների հետ համեմատես:

նում, նոր ձւեր ածում, նոր ձագեր հանում, պահում մեծացնում, աշնան ժամանակ առաջւայ նման ճանապարհ ընկնում, — լայն-լայն դաշտերի խոր-խոր ձորերի մութ անտառների, բարձր սարերի, կապոյտ ծովերի վրայից անցնում, հեռու տեղ գնում:

— Շատ բարի. շերամը քեզ պէս փոքր է, բայց քեզանից շատ օգուտ է տալիս:

— Շերամը ո՞րն է:

— Շերամն այն իմաստուն որդն է, որ մեզ համար աննման քնքոյշ մետաքս է շինում:

— Հա, իմացայ. այդ այն շատակեր ճիճուն չէ, որին անդադար կերակրում էք թրթան տերևներով:

— Նա ինքն է:

Բայց զիտե՞ս, տէր, նրա չափ որ մեզ էլ կերակրէք, մենք մեղրի տեղ ոսկի կը շինենք ձեզ համար: Դուք ոչ մի կենդանի չունիք, որ իր կերակուրը մեզ նման ինքը լինի շի-

նելիս և ուրիշներին էլ բա-
ժին լինի տալիս: Այնպէս
չէ՞, պարոնս:

— Այո, այդ կողմանէ
դու ուղիղ ես. մենք դէպի
ձեզ շատ ապերախտ ենք,

որովհետեւ բոլորովին ան-
խնամ ենք թողնում ձեզ...

— Մեղուն ուրախացաւ
տիրոջ պատասխանիցը և
թուաւ նստեց վարդենու
վրայ:

Մ Ե Ղ Ո Ւ

Ահա ծագեց արեգակը,

Ահա ծագեց մանուշակը

Մեղուն թողեց իր փեթակը.

Տրգտրգալով, տրգտրգալով:

Մեղուն թուաւ ծաղկէ ծաղիկ.

Մեղր առաւ քաղցր անուշիկ

Անուշ մեղրը մանր տրդոց,

Իսկ չարերին կըճ ու խայթոց:

Կենդանիների վէճը ✓

Եզը կովը և շունը վի-
ճում էին միմեանց հետ և ա-
մեն մինը պնդում էր, թէ մեր
տէրը ամենից շատ ինձ է
սիրում:

— Ի հարկէ, նա ինձ ա-
մենքիցդ շատ է սիրում, ա-
սում է Եզը, և գիտէ՞ք ինչու
համար: Նրա համար, որ ես
եմ նրա արօրն ու տափանը
քաշում, ես եմ նրա համար
անտառից փայտ բերում: Նա

ինձ է լծում սայլում և իր ցո-
րենը տանում ջաղաց, այնտեղ
ալիւր շինում. յետոյ էլի ես
եմ տանում քաղաք, ուր նա
ծախում է այդ ալիւրը և իր
տան համար առուտուր ա-
նում, երեսանց համար հագ-
նելիք առնում. Ուրեմն, դուք
ի՞նչ էք կարծում, ես որ չը-
լինէի, նա ի՞նչպէս կարող էր
ապրել:

— Այդ ճշմարիտ ես ա-
սում, ասեց կովը: Բայց մեր
տէրն ինձ ամենքիցդ աւելի

որ սիրում է, այդ նրա հա-
մար է, որ նա իմանում է,
թէ քեզ նման աշխատասէր
ու ժրջան եղնուկին ես եմ
պահել մեծացրել:

Այս մէկ: Մէկ էլ որ՝ նը-
րա գերդաստանը իմ կաթ-
նովս եմ պահում: Այն մա-
ծունն ու կարագը, այն սերն
ու կաթը, այն եղն ու պանի-
րը, այն տաք-տաք թանէ սպա-
սը, որ ամեն օր խրպշտում
են, ո՞ւմ տըւածն է: Տեսնո՞ւմ
էք ուրեմն, որ եթէ ես չըլինիմ,
բոլորը քաղցած կըկոտորէին:

— Դու էլ ես ճշմարիտ
ասում, սիրուն կովիկ, սկսեց
Շունը: Ո՞վ կարող է ուրա-
նալ քո լաւութիւնը: Շատ
անգամ ես ինքս էլ եմ մաս-
նակից լինում քո տըւած ա-
նուշ թանին: Մեր տանտիկի-
նը ամեն խնոցի հարելիս թա-
նիցն ինձ բաժին է տալիս.
Ով որ քո լաւութիւնն ուրա-
նայ, երկու աչքով կուրանայ,
ես շատ երախտագէտ եմ, ոչ
ոքի լաւութիւնը չեմ կարող
ուրանալ: Բայց գիտէ՞ք ինչ
կայ: Դուք մի նեղանաք, որ
մեր տէրն ինձ ամենքիցդ էլ
շատ է սիրում. դրա համար
մեծ պատճառ կայ, և ահա ա-
սեմ, թէ ի՞նչ է դրա պատ-
ճառը...

Եւ շունն սկսեց մէկ-մէկ
հաշուել, թէ ինքն ինչ ու ինչ
է անում:

Ասած է՝ շունը որ հա-
շել սկսի, էլ չի դադարի.
Այնքան հաշեց եզան ու կո-
վի հետ, որ տէրն իմացաւ,
գնաց նրանց մօտ, շան լեզ-
ւիցն ազատեց, ասելով. «Թող
տուր դրանց, Բողար, դու չը-
գիտե՞ս, որ ամենքն էլ ինձ
հարկաւոր էք, ոչ մէկդ միւսի
արածը չէք կարող անել. այդ
պատճառով ես ձեզ ամենքիդ
էլ սիրում եմ, դուք էլ սիրե-
ցէք միմեանց:

Մեղուն ու աղաւնին

1. Փ ո Ր Ճ ա ն ք

Ժրջան Մեղուն ծաղկա-
լից դաշտում իր մեղրի հա-
մար նիւթ էր հաւաքում:
Արևի տակին շատ աշխատե-
լով, Մեղուն շատ յոգնեց և
խիստ ծարաւեց:

Նրանից մօտիկ մի փոքրիկ
լիճ կար. մօտեցաւ լճին,
վեր եկաւ ափին, որքիչ ջուր
խմի, ծարաւը կոտորի, նոր ուժ
ստանայ, թռչի տուն գնայ:
Հէնց որ կուացաւ, որ ջուր
կուճանի, յանկարծ գլորեց,
ընկաւ ջրի մէջ. Նա շատ աշ-
խատեց, որ ցամաք դուրս
գայ, բայց մի փոքր ալիք նը-
րան ներս քաշեց, ափից հե-
ռացրեց:

Այսպէս խեղճ Մեղուն ցամաքից զրկւեց, ջրի երեսին թևերը փռեց և յոյսը կտրած՝ ֆնաց մեկնւլած:

2. Օգնութիւն.

Որտեղից որտեղ՝ օգնութեան հասաւ մի շատ բարեսիրտ սիրուն Աղանին: Բարի Աղանին մօտեցաւ լճին և նայեց տեսաւ մեր խեղճուկ Մեղուն՝ յուսահատ փռած ջրի երեսին: Իսկոյն շտապեց, մի տերև կտրեց և տարաւ Մեղուն առաջը ձգեց:

Մեղուն բարձրացաւ տերևի վրայ, խելքը ժողովեց, դէս ու դէն նայեց, որ տեսնի ով էր իր ազատողը, մահից փրկողը: Եւ տեսաւ իր մօտ բարի Աղանուն: Շատ նայեց վրան և ուզեց խօսել, Աղա. նուն գովել, շնորհակալ լինել: Բայց մեր բարեսիրտ սիրուն Աղանին շատ լաւ իմացաւ Մեղունի միտքը, և ոչինչ չուզեց լսել նրանից, այլ թռաւ գնաց, որ ուրիշ տեղ էլ նոյն բարիքն անէ:

3. Երախտագիտութիւն.

Մի օր մեր Մեղուն նոյն դաշտի միջին մի սիրուն ծաղկից նիւթ էր ժողովում և տղտղալով Աղանուն գո-

ւում: Մեղունի հանդէպ, մի ծառի վրայ նստած ննջում էր ծանօթ Աղանին:

Հէնց այդ ժամանակ Մեղուն նկատեց, որ ահա մէկ մարդ, հրացանը ձեռին, մէջքը կռացրած, չար օձի նման սողում է սուս փռաւ դէպի Աղանին: Մեղուն հասկացաւ, որ դա չար մարդ է, անգութ որսորդ է, ուզում է սպանել անմեղ թռչունին՝ իր բարերարին: Եւ ճշմարիտ որ այդ էր այն մարդու չար նպատակը:

Որսորդը չոքեց, տեղը պնդացրեց և հրացանը երեսին բռնեց: Հէնց մատը դրաւ կայծառի ոտքին և ուզեց քաշել, գործը վերջացնել, այդ իսկ րոպէին կայծակի նման Մեղուն վրայ հասաւ և չար որսորդի ձեռքըն այնպէս խայթեց, որ նա վեր ցատկեց: Նրա հրացանը նշանից շեղւեց և իր թնդիւնով անմեղ Աղանուն քնից զարթեցրեց ու տեղից թռուցրեց:

Այսպէս մեր Մեղուն իր բարերարին վերահաս մահից փրկեց, ազատեց:

Ինչ որ ցանես, այն կը հնձես, Արած լաւութիւնը չի կորչի:

Փոքրիկ գառը

Մի փոքրիկ գառ, ձիւնի նման մաքուր, սպիտակ. Մի օր գնաց մօր հետ դաշտը, որ արածի. Դաշտ որ հասաւ, սկսեց թռչել քարերի տակ, էլ չէր ուզում փոքր միջոց հանգիստ նստի. Այս ու այն կողմ վազւազելով չափ էր ընկնում, Թէ քար, թէ ժայռ, թէ փոս, թէ ձոր չէր հարցնում, — Ո՛րդեակ, հանդարտ, ձայն էր տալիս նրա մայրը. Զգոյշ կացիր, որդեակ, լսիր իմ խրատը: Բայց գառնուկը մօր ասածին ուշ չի դարձնում, Իր խաղալն ու վազւազելն է շարունակում: Եւ վերջապէս՝ երբ մօր խօսքին ականջ չարաւ, Սարի գլխին իր գոլթեան պատիժն առաւ. Մի մեծ քար կար ախտեղ ընկած, նրա ծայրում Մեր գառնուկը թռչկոտելով խաղ էր անում, Մէկ էլ յանկարծ նրա վրայից գլորւեց, Ոտի մէկը տակովն էլաւ, կոտորւեց:

Մեղուն ու հաւը

Հաւը Մեղունի վրայ ծիծաղելով՝ ասեց մէկ անգամ.

Ի՛նչ անշնորհ ճանճ ես դու, ամբողջ օրը ծաղկից ծաղիկ ես թռչկոտում և ոչ մի բանի պէտք չես գալիս:

— Իսկ դու Հաւիկ—մարիկ, ի՛նչ ես շինում, հարցրեց Մեղուն:

— Միթէ չըգիտես, թէ ի՛նչ եմ շինում ես. բեզման պարապ-սարապ չեմ տըղտըղում: Ես օրը մէկ ձու եմ ածում, մէկ ձու, գիտես մէկ ձուն քանիսն է:

— Գիտեմ, գիտեմ հաս.

կացայ: Բայց ես մինչև հիմա կարծել եմ, թէ դու օրը հարիւր ձու ես ածում:

— Ի՛նչպէս կարելի է օրը հարիւր ձու ածել, անխելք Մեղուն:

— Ապա, եթէ քո ածածը ընդամենը մի ձու է, էլ ինչո՞ւ ես հարիւր անգամ կըրկչում, թէ հայ, հարայ լսեցէք, որ ես ձու եմ ածել: Իմ կարծիքով՝ այսքան կըրկչալուն մի ձուն շատ քիչ է: Այնպէս չէ, իմաստուն Հաւիկ մարիկ:

— Բայց դու ի՛նչ ես շինում, դու, որ իմ մի ձուն քիչ ես համարում:

— Ես ինչ որ շինում եմ,
քեզ պէս կրեկշալով չեմ
յայտնում ուրիշներին: Ես
գլուխս քաշ գցած, մեղր եմ
շինում: Գիտե՞ս ինչ է մեղրը:
Դա հաւի կերակուր չէ, քո
խելքի բանը չէ, Հաւիկ
մարիկ:

Բառախաղ

Պօղոսն ու Պետրոսը բա-
ռախի էին տալիս: Պօղոսը
վարժեալ էր, իսկ Պետրոսը
նոր էր սովորում:

Ահա թէ ինչպէս էին խա-
ղում:

Պօղոս. Պետրոս, ասա՛ տունը՝:

Պետրոս. Տունը՝:

Պօղոս. Քեզ կծի շունը:

Պօղոս. Ասա՛ դուրը՝:

Պետրոս. Դուրը:

Պօղոս. Ընկնիս ջուրը:

Պօղոս. Ասա՛ պան:

Պետրոս. Պան:

Պօղոս. Ուտես թանէ սպան:

Պետրոս. Էլ չեմ ասում. հի-

մա ես կհարցնեմ քեզ:

Պօղոս. Լաւ, հարցրու:

Պետրոս. Ասա՛ ծիտ:

Պօղոս. Ծիտ:

Պետրոս. Ուտես մախոխ:

Պօղոս. Այդ չեղաւ, Պետրոս:
Ես ասում եմ ծիտ, դու
ասում ես մախոխ. այդ
ինչպէս կարելի է. տես-
նում ես՝ նման չեն. Դեռ
սպասիր, էլի ես կըհար-
ցնեմ—

Ասա՛ ծիտ է:

Պետրոս. ծիտ է:

Պօղոս. Պետրոսն անմիտ է:

Պետրոս. Է՛հ, էլ չեմ ասիլ,
ես անմիտ չեմ:

Պօղոս. Լաւ, շարունակենք,
էլ այդպէս չեմ ասիլ:

Ասա՛ հաւ է:

Պետրոս. Հաւ է:

Պօղոս. Պետրոսը լաւ է:

Պօղոս. Ասա՛ սանձ.

Պետրոս. Սանձ:

Պօղոս. Պետրոսն ուտի տանձ:

Պետրոս. Հիմա ես կըհարցը-
նեմ: Ասա՛ սամի:

Պօղոս. Սամի:

Պետրոս. Շաքարը ծամի:

Պետրոս. Ասա՛ հաց:

Պօղոս. Հաց.

Պետրոս. Մի քիչ կաց:

Պօղոս. Է՛հ, բաւական է, դու
լաւերը չես իմանում:

Ո Ի Ս Ո Ի Մ Ն Ա Ր Ա Ն

Դաշտը սիրուն է դալար բոյսերով
Եւ անուշահոտ գոյն-գոյն ծաղկներով:
Ուսումնարանը նոյնքան սիրուն է
Իր ուշիմ, խելօք, ժիր մանուկներով:

Սիրուն է ծառը կանաչ ճղներով.

Փունջ-փունջ կախոտեալ իր պտուղներով

Ուսումնարանը նոյնքան սիրուն է

Իր առաքինի խելօք սաներով:

Աստուած, պահպանիր դու շատ օրերով

Մեր անդաստանը իր մշակներով,

Եւ մենք նըրանում գուրբիք, զարդարւիք

Գեղեցիկ ուսման գոյն-գոյն փունջերով:

Ոսկի և երկաթ ✓

Ոսկին երկաթին անար-
գելով, ասեց մէկ անգամ.
— Երանի գիտե՞ս, դու ին-
չացո՞ւ ես, որ մետաղների
կարգն ես ընկել. քո սև ու
ժանգոտ երեսովդ մարդու
վրայ զգանք ես բերում:
Նայիր ինձ վրայ, տես՝ ինչ-
պէս գեղեցիկ եմ փայլում,
ինչպէս շողշողում: Նայիր
մեր սիրուն օրիորդների ու
հարսների աղանջներին ու
մատներին, դու կըտեսնես
իմ փառքն ու պատիւը. նա-
յիր նրանց ճակատների շար-
քերին, դու կըտեսնես իմ
փայլն ու գեղեցկութիւնը:
Ձեմ հաշում գինդերը, գըն-
դասեղները. գիտե՞մ որ դու
այնքան կոշտ ու կոպիտ ես,
որ այդպէս քնքուշ բաների
մասին ոչ ճաշակ ունիս, ոչ
հասկացողութիւն:

Երկաթը պատասխանեց
Ոսկուն.

— Ես չեմ ուրանում, Ոս-

կի աղա, որ դու գեղեցիկ ես
ամեն բանի զարդն ու զար-
դարանքը դու ես, գինդդ
շատ բարձր է, աղքատի բան
չես, բայց ինչո՞ւ ես չափիցդ
դուրս գոռոզանում: Քո սի-
րուն օղակներդ ոչ աղանջի
խելքն են աւելացնում, ոչ
մատներին ու կոներին զօ-
րութիւն ու ժրութիւն են
տալիս: Ճակատների փայլուն
շարքերը գլխին խելք չեն
տալիս. ոչ կուրծքերի նուրբ
մանեակները սրտին գութ ու
խնամք:

Ի՛նչ ասեմ մեր օրիորդ-
ներին, որ քեզ այդ չափ պա-
տիւ են տալիս, քեզ համար
հալում, մաշում ու բարա-
կացաւ ընկնում: Իմ մի փոք-
րիկ ասեղը քո բոլոր զար-
դարանքներից աւելի է օգուտ
տալիս: Գիտե՞ս, Ոսկի աղա,
իմ փոքրիկ ասեղը քանի տուն
է պահում, քանի որբի կերա-
կրում: Իմ խոփն ու ձեռնը
ամբողջ աշխարհին հաց են
տալիս:

Մարդիկ ինչ որ շինում են
կամ պէտք է կտրեն, կամ
պէտք է ծեծեն, կամ պէտք է
խարտոցեն, կամ պէտք է կար-
կատեն: Իմ ուրազն ու կացինը
որ չըլինին, իմ դուրն ու շա-
ղափը, իմ սղոցն ու մուրճը, իմ

կտրիչն ու խարտոցը, էլ կարճ
էին մարդիկ բար բարի վրայ
դնել, փայտ փայտի վրայ:

Ահա այդպէս պարծեն-
կոտ ես դու, Ոսկի աղա, բո
փայլից կուրացած՝ ուրիշի
լաւութիւնը չես տեսնում:

Երգ պանդխտի

Ծիծեռնակ, ծիծեռնակ,
Դու գարնան սիրուն թռչնակ,
Դէպի հւր, ինձ ասա,
Թռչում ես այդպէս արագ:
Ախ, թռիւ, ծիծեռնակ,
Ծնած տեղս՝ Աշտարակ,
Անդ շինիր բո բունը—
Հայրենի կտուրի տակ:
Անդ հեռու ալևոր
Հայր ունիմ սգաւոր,
Որ միակ իր որդուն
Սպասում է օրէցօր:
Երբ տեսնես դու նրան,
Ինձնից շատ բարեւ արա,
Ասա՝ թող նստի շայ
Իր անբախտ որդու վրայ:
Դու պատմիր, թէ ինչպէս
Աստ անտէր ու խեղճ եմ ես,
Միշտ լալով, ողբալով,
Կեանքս մաշել եղել կէս:
Ինձ համար ցերեկը
Մութ է շրջում արեգը,
Գիշերը թաց աչքիս
Քունը մօտ չի գալիս,
Շուտով սառ հողի տակ
Կը պարկեմ այստեղ մենակ:

Թողնելով հօրս սրտում
Ցաւալի յիշատակ:
Դէհ, սիրուն ծիծեռնակ
Հեռացիր, գնա արագ
Դէպի Հայոց աշխարհը,
Ծնած տեղս Աշտարակ:

Արշակի շարագրութիւնը

Երկար ժամանակ սպա-
սում էի, թէ երբ պէտք է ինձ
ուսումնարան տանեն: Ու-
սումնարանի մօտոյն անցնե-
լիս՝ որ լսում էի աշակերտ-
ների երգելու ձայնը, սիրտս
մի ուրիշ կերպ էր դառնում,
մտքումս ասում էի, ախ, երբ
կըլինի, որ ես էլ սրանց մէջը
լինեմ, սրանց պէս կարդամ,
սրանց պէս երգեմ, սրանց
հետ խաղամ. արդեօք կար-
ժանանամ այդ օրին:

Վերջապէս փափագիս հա-
սայ. հայրիկս մի առաւօտ
յայտնեց, թէ երկուշաբթի օրը
քեզ տանելու եմ ուսումնա-
րան և այսօր պէտք է գնամ քո
ուսման պիտոյքներն առնեմ:
Այն օրը էլ ես հաց չըկերայ
չափազանց ուրախութիւնիցս:

Երեկոյին հայրս եկաւ
տուն: Ինչ ասես որ չէր ա-
ռել ինձ համար. — թուղթ, թա-
նաք, թանաքաման, դասա-
գիրք, տեսակ- տեսակ գրչա-

կոթեր, մատիտներ տետ-
րակներ: Բոլորը ջուլ-ջուլ թղթ-
թերում փաթաթեցի ու դրի
պահարանումս, մինչև հասաւ
երկուշաբթին՝ ուսումնարան
գնալու օրը:

Նոր տարի

Ահա հասաւ նոր տարի,
Հետը բերաւ նոր բարի,
Մանր տղոց ուրախ օր,
Բարի զաւակ հօրն ու մօր:

Մանր տղայք են ուրախ
Ունին կաղին գողինաղ,
Սալորի չոր, չամիչ, թուզ,
Փշատ, ունաք և ընկուզ:

Մանր տղայք, չըմոռնաք
Աշխարհումս չէք մենակ.
Ուրիշ շատ խեղճ տղայք կան
Աղքատ ու անօգնական:

Նրանք հայր ու մայր չունեն
Սե չոր հացի կարօտ են.
«Աղքատներին ողորմած
Եղէք», կասէ ձեզ Աստուած:

ԱՌԱԿՕՏԻԱՅ ԱՂՕԹՔ

Ո՛վ Տէր մեր զթոռ, Դու լոյս առաւօտ,
Ծագիր և մեզ մօտ Գո լոյսդ անաղօտ:
Թող լուսաւորւին մեր միտքն ու հոգին,
Որ քո լոյս անւան լինինք փառաբան:

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն.

ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ

ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ
Հայր մեր, որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի անուն Բո,
եկեսցէ արքայութիւն Բո, եղիցին կամբ Բո որպէս
յերկինս և յերկրի, Զհաց մեր հանապազօրդ սուր մեզ
այսօր. թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս և մեր թողումբ
մերոց պարտապանաց. և մի տանիւր զմեզ ի փորձու-
թիւն, այլ փրկեան զմեզ ի հարէ. զի Բո է արքայութիւն
և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն.

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ

Հայր մեր երկնաւոր, Հայր մայն մարդի,
Դու ինձ ամեն օր տաս հազար բարի —
Կեանք, լոյս, կերակուր, հայր ու քաղցրիկ մայր,
Մեծ ու փոքրիկ բոյր, անուշիկ եղբայր՝
Իսկ ես ի՞նչ ունիմ որ ինչ տամ Գեղի.
Առջևդ կընկնիմ, կենամ աղօթքի —
«Շնորհ տուր ինձ, որ ծնողներիս,
Վարժապետներիս և իմ մեծերիս
Լինիմ սիրելի, իսկ Գեղ՝ հաճելի»:

Դ. ԱՂԱՅԵԱՆԻ ԳՐԳԵՐԸ

Ուսումնա՝ Մայրենի Լեզուի ա. տարի «Պատկերա- լոր ալբյումնարանով»	25 կ.
Ուսումնա՝ Մայրենի Լեզուի բ. տարի	40 »
Ուսումնա՝ Մայրենի Լեզուի երրորդ զինք	75 »
Ուսումնա՝ Մայրենի Լեզուի չորրորդ զինք	90 »

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0243099

7769